

§ 16 a. stk. 2 miljøgodkendelse til

fjerkræproduktion på

Espenhøjvej 15, 6430 Nordborg

Meddelt d. 6. oktober 2020

Meddelt af Erhverv & Affald

Sønderborg Kommune

Baggrund og læsevejledning

Kommunens afgørelse, vilkår der gælder for husdyrbruget samt de generelle juridiske forhold omkring afgørelsen, herunder klagevejledningen, og bilag kan læses i kapitel A, B, C og D.

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport. Selve miljøkonsekvensrapporten kan læses i kapitel E

Visse projekter om intensiv husdyravl, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, skal gennemgå en sådan proces, inden de kan tillades. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne, Vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten er et resultat af dialog med ansøger i forbindelse med sagsbehandlingen, og den danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

Registreringsblad

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	35431403
Husdyrbrugets navn	Espehøjvej 15
Beliggenhedsadresse	Espehøjvej 15
Postnummer	6430
By	Nordborg

Ansøger

Ansøgersnavn	Robert Helge Beck
Ansøgeradresse	Bygaden 42
Ansøgerpostnummer	6440
Ansøgerby	Augustenborg
Ansøgetelefon	21271427
Ansøger-email	robert@becknet.dk

Konsulent

Konsulent Cvr	25160428
Konsulent virksomhedsnavn	Landboforening Syd
Konsulentnavn	Ulla Refshammer Pallesen
Konsulentadresse	Jens Terp-Nielsens Vej 13
Konsulentpostnummer	6200
Konsulentby	Aabenraa
Konsulenttelefon	61558262
Konsulent-email	upa@landbosyd.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	5400009979
CHR numre	10358

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 271 - Broballe, Oksbøl
Matrikel: 30 - Broballe, Oksbøl
Matrikel: 284 - Mjels, Oksbøl
Matrikel: 306 - Mjels, Oksbøl

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sagsbehandler: Ann-Kathrin Tessin

Sønderborg Kommune

Landbrugsgruppen

Erhverv og affald

Rådhusstorvet 10

6400 Sønderborg

Sagsnummer: 20/579

Kvalitetssikret af: TKOB

Indhold

A. Afgørelse	3
1) Baggrund for afgørelse	4
2) Kommunens vurdering og begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav	5
3) Samlet vurdering	10
4) Lovgrundlag	11
5) Udnyttelsesfrist	11
6) Revurdering af miljøgodkendelsen	11
7) Retsbeskyttelse	11
B. Vilkår for husdyrbruget	12
Generelle vilkår	12
Indretning og drift	12
Drift af varmevekslere	13
Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	13
Beplantning	14
Egenkontrol	14
Ressourceforbrug	15
Øvrige emissioner (lugt, støj, lys og støv)	15
Fluer og skadedyr	16
Til- og frakørsel (transport)	16
Reststoffer, affald og naturressourcer	16
Driftsforstyrrelser	17
Husdyrbrugets ophør	17
C. Offentlighed og klagevejledning	19
Partshøring	19
Behandling af indkomne hørings svar	19
Annoncering af afgørelse	19
Klagevejledning	19
Civilt søgsmål	20
D. Kommunens bilag	21
Bilag 1 – Versionshistorik	21
Bilag 2 – Beplantningsplan Espehøjvej 15, 6430 Nordborg	21
Bilag 3 – Behandling af indkomne hørings svar	22

E. Miljøkonsekvensrapport til § 16 a stk. 2 26

A. Afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a stk. 2 på Espehøjvej 15, 6430 Nordborg, matrikel 30 Broballe, Oksbøl til etablering af fjerkræproduktion med de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg

Der godkendes følgende produktionsareal:

Kyllingestald vest: 3.979 m² produktionsareal til konventionelle kyllinger.

Kyllingestald øst: 3.979 m² produktionsareal til konventionelle kyllinger.

De godkendte produktionsarealer i staldanlægget kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Se en oversigt over staldarealet i figur 1.

Der godkendes følgende eksisterende gødningsopbevaringsareal:

Beholder fra 1990: 367 m² gødningsopbevaringsareal til 1.530 m³ flydende husdyrgødning.

Beholder fra 1991: 244 m² gødningsopbevaringsareal til 1.060 m³ flydende husdyrgødning.

Der godkendes følgende projekterede anlæg:

- De to nye kyllingestalde bliver på hver 33,91 m x 117,60 m med hver et forrum på 5 m x 8 m. Staldene bliver 7,63 m i kip og med mørkegrå (RAL 7039) sandwichpaneler med gråt eternittag med porte, døre og vinduer i tilsvarende farve.
- 6 stk. fodersiloer. Der opføres 3 fodersiloer ved hver kyllingestald. Fodersiloerne forventes at blive opført med en diameter på maks. 2,8 m og en maks. højde på 9,5 m
- Beholder til vaskevand. Ca. 20 m³ nedgravet betonbeholder med beton eller metallå

Der godkendes følgende miljøteknologi:

2 varmevekslerne ved hver kyllingestald; etableres i sandwichpaneler og rustfri stål og er 2,5 m brede, 10,2 m lange og 2,5 m høje med afkast i ca. 3,5 m. Farven på varmevekslerne forventes at blive antracitgrå eller grøn (standardfarver)

Produktion	Beskrivelse af miljøteknologi	Driftstimer pr. år	NH ₃ -N effekt (%)	Lugteffekt (%)
Ansøgt drift				
(#240881) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	Varmevekslere	8760	23	
(#240880) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	Varmevekslere	8760	23	

Tabel 1. oversigt over miljøteknologi

Figur 1. Oversigtskort over ejendommens anlæg.

1) Baggrund for afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, sikre at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet eller andre væsentlige gener.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, skema 214279 version 3 og miljøkonsekvensrapporten i kapitel E. I bilag 1 kapitel D ses en oversigt over versionshistorikken og hvilke ændringer der er blevet foretaget som følge af Kommunens sagsbehandling.

Der har været dialog omkring de landskabelige forhold ved opførelse af de nye kyllingestalde. Der har bl.a. været drøftelser omkring beplantning, og selve placeringen af kyllingestaldene.

Der har også været bemærkninger til afledning af tag- og overfladevand. Her er det blevet vurderet, at afledningen skal foregå udenom en § 3 beskyttet eng.

På baggrund af et høringssvar har Sønderborg Kommune genoptaget sagsbehandlingen der vedrører vurderingen af den landskabelige påvirkning. Der er på af den fornyede sagsbehandling fundet anledning til at stille specificerede vilkår til afskærmende beplantning og farvevalg. Behandling af høringssvaret kan ses i kommunens bilag 3.

Historik

Nudrift og 8 års drift

For 8 år siden var den gældende produktionstilladelse der gav tilladelse til et dyrehold på 512 årssøer med 12.750 smågrise og 300 polte. Produktionsarealerne var de samme for 8 år siden som i nudrift. Svineproduktionen er ophørt pr. 31. december 2018. Alle svinestaldene tages ud af drift og ønskes nedrevet på et senere tidspunkt. Ud fra ansøgers oplysninger om de enkelte staldes tidligere benyttelse og gulvtype, er der lavet et kvalificeret forsigtigt gæt på produktionsarealernes størrelser. Da alle eksisterende stalde tages ud af drift i ansøgt drift, er den eneste beregning størrelsen af de eksisterende produktionsarealer får betydning for merdepositionsregningerne til natur. Produktionsarealet i 8 års driften og nudriften er beregnet til 1.620 m².

Ansøgt drift

Sønderborg Kommune har i d. 22-12-2019 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Espehøjvej 15, 6430 Nordborg. Ansøger ønsker at erstatte svineholdet med en kyllingeproduktion. Der ønskes derfor miljøgodkendelse til opførelse af to nye kyllingehuse med tilhørende forrum, fodersiloer og varmevekslere i tilknytning til de eksisterende bygninger (20 m fra eksisterende stuehus). Størstedelen af de eksisterende bygninger ønskes revet ned. Ansøger ønsker mulighed for at producere enten langsomt voksende velfærdskyllinger eller traditionelle slagtekyllinger. Det antages at begge produktionstyper er dækket af valget af dyretypen "Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger". Der ansøges om et produktionsareal på 7.958 m².

Erhvervsmæssigt nødvendigt

Sønderborg Kommune vurderer, at miljøgodkendelse til etablering af fjerkræproduktion er erhvervsmæssigt nødvendigt for den fortsatte udnyttelse af ejendommen som landbrug med animalsk produktion. Staldanlægget til søer er nedslidt, og endvidere er anlægget ikke indrettet til løsgående drægtige søer. I en årrække har staldanlægget således ikke kunnet udnyttes til fuld produktion.

2) Kommunens vurdering og begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav

Landskabelige værdier

Denne vurdering er udarbejdet i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse på husdyrbruget Espehøjvej 15, 6430 Nordborg. Der henvises til miljøkonsekvensrapportens punkt 3.4 og 4.1. for en mere udførlig beskrivelse af de ansøgte staldanlæg, herunder placering og udformning.

Placering i landskabet

Husdyrbruget ligger på Nordals mellem Oksbøl og Hardeshøj. Svinestaldene på ejendommen står på nuværende tidspunkt tomme og forventes nedrevet om nogle år, mens de eksisterende gyllebeholdere fortsat vil blive benyttet. Svineholdet erstattes af en kyllingeproduktion og der etableres i den forbindelse to nye kyllingestalde med tilhørende forrum, fodersiloer og varmevekslere.

De to nye kyllingestalde bliver på hver 33,91 m x 117,60 m med hver et forrum på 5 m x 8 m. Staldene bliver 7,63 m til kip og forventes etableret i mørkegrå (RAL 7039) (sandwichpaneler med gråt eternittag med porte, døre og vinduer i tilsvarende farve.) Varmevekslerne er etableret i sandwichpaneler og rustfri stål og er 2,5 m brede, 10,2 m lange og 2,5 m høje med afkast i ca. 3,5 m højde. Farven på varmevekslerne forventes at blive antracitgrå eller grøn (standardfarver). Fodersiloerne forventes at blive i tilsvarende mørke farver med en diameter på maks. 2,8 m og en maks. højde på 9,5 m. Beholderen til vaskevand vil blive en 20 m³ nedgravet beton-beholder med beton eller metallåg. De eksisterende bygninger er etableret i kote 13, mens gyllebeholderne er etableret i kote 12. De nye kyllingestalde etableres i kote 11. Den eksisterende store silo på husdyrbruget er ca. 11,7 m høj og foderladen er lidt lavere. Kippen af de nye kyllingestalde vil derfor ligge ca. 5-6 m lavere i terrænet i forhold til toppen af foderladen og den store silo.

Der vil endvidere blive etableres nye asfalterede og grusbelagte kørearealer rundt om staldene, og en eksisterende markoverkørsel udvides, så der kommer separat til- og frakørselsvej til kyllingestaldene.

Som det fremgår af den udarbejdede miljøkonsekvensrapport etableres afskærmende beplantning syd for staldanlægget. Beplantningen består af en række hurtigt voksende træer, der senere kan skæres ned, når den øvrige beplantning er vokset op. Den øvrige beplantning vil bestå af fx birk, elm og røn. Beplantningen vil blive aftalt nærmere med Sønderborg Kommune. Det levende hegn øst for kyllingestaldene forsøges bibeholdt under etableringen af kyllingestaldene. Såfremt hegnet beskadiges under byggeriet, vil der blive genplantet - evt. som et nyt levende hegn lidt længere mod øst. Det er kommunens vurdering, at der i så fald bør genplantes med et tilsvarende minimum to-rækket tjørnehegn. Dette vil skærme for indsigten fra offentlig vej. I skellet mod vest for ejendommen står et tjørnehegn som forventes bevaret. Beplantningsplanen kan ses i Kommunens bilag 2.

Staldene vil delvist blive gravet ind i terrænet, som skråner ned mod kysten mod syd. Der er i den forbindelse brug for at terrænregulere under staldenes sydlige del. Der vil ske opfyldning i 1-3 meters højde. I den forbindelse etableres en bakke syd for kørearealet syd for staldene. Bakken vil strække sig over ca. 10 m for at få en jævn overgang til det naturlige terræn. Umiddelbart syd for bakken etableres en ny, afskærmende beplantning.

I kommunens landskabskarakteranalyse ligger ejendommen inden for karakterområde nr. 13 for Nordals Fjordgren. Området er kendetegnet ved et bakket kystnært landbrugslandskab med stejle kystskrænter og kystskove mod syd såvel som spredte bevoksninger fordelt ud over området. Oplevelsen af landskabet varierer og er knyttet til områdets fjordgren, hegn, skove og bevoksninger, der inddeler marker i små til middelstore

enheder. Lokalt er der også fine udsigter til modstående kyster. Landskabet opleves overvejende sammensat, roligt og uforstyrret. De to nye kyllingestalde vil ligge på en åben mark vest for landbrugets eksisterende bygningsmasse på et areal, som skrånede ned mod vandet. Der er fra Espehøjvej kig til Alssund og den modsatte kyststrækning. Landskabet opleves lokalt som åbent og transparent med levende hegn vinkelret på kysten samt større skovbevoksninger mod vest og sydøst, herunder Lusig Skov. Den karakteristiske hegnsstruktur er et kulturhistorisk levn fra udskiftningstiden og har stor fortællerværdi.

Større sammenhængende landskaber: Ejendommen ligger inden for udpegningen til større sammenhængende landskaber, hvor der bl.a. i kommuneplanens retningslinje 2.1.2 står:

- I de større sammenhængende landskaber skal landskabets visuelle og landskabelige sammenhæng sikres. De større sammenhængende landskaber skal i udgangspunktet friholdes for nye større tekniske anlæg og større byggerier, der slører landskabssammenhænge.
- Hvis etablering af større byggerier og tekniske anlæg er nødvendig, skal de placeres og udformes på en sådan måde, at de påvirker landskabet mindst muligt og tilgodeser værdierne i landskabet.

Værdifulde landskaber: Ejendommen ligger inden for udpegningen til værdifulde landskaber, hvor der bl.a. i kommuneplanens retningslinje 2.1.3 står:

- Nødvendigt nyt byggeri og anlæg skal placeres og udformes så der tages mest muligt hensyn til landskabets karakter, identitetgivende træk og landskabsoplevelse, herunder skala, udsigts- og indsigtforhold, visuelle sammenhænge samt eksisterende bevoksnings- og bebyggelsesstrukturer.
- Større nødvendige bygninger og anlæg, herunder landbrugsbygninger skal så vidt muligt placeres i tilknytning til eksisterende bygninger. Det kan være nødvendigt at etablere en afskærmende beplantning.
- Etablering af afskærmende beplantning, skal tilpasses bevoksningsstrukturen i det aktuelle område. Bevoksningsstrukturen er beskrevet i landskabsanalysens under det enkelte karakterområde.

Kystlandskaber og kystnærhedszone: Ejendommen ligger inden for kystnærhedszonen og delvist inden for kystlandskab, hvor der bl.a. i kommuneplanens retningslinje 2.1.4 står:

- I kystnærhedszonen skal inddragelse af og planlægning for nye arealer til bebyggelse og anlæg skal have en særligt planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse. Mulighederne for placering uden for kystnærhedszonen skal belyses i fornødent omfang.
- Kystnærhedszonen skal friholdes for yderligere bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af placering ved kysten.
- Mulighederne for placering af nyt byggeri uden for kystnærhedszonen skal belyses i fornødent omfang.
- Offentlighedens adgang og oplevelsesmuligheder i kystlandskabet skal sikres og udbygges.
- Udsigten over kystlandskabet må som udgangspunkt ikke forringes eller forhindres, når der placeres nyt byggeri, anlæg eller større beplantninger. Det gælder også indsigten til kystlandskabet set fra modstående kyster.

- Nyt nødvendigt byggeri eller anlæg i kystlandskabet skal videst muligt placeres bag ved og i tæt tilknytning til eksisterende bebyggelse.
- Nyt nødvendigt byggeri og anlæg skal indpasses i kystlandskabets karakter, og må ikke forringe oplevelsesværdierne.

Miljømyndighedens vurdering i forhold til den landskabelige påvirkning

Formålet med planlovens regler for kystnærhedszonen er, at de åbne kyststrækninger bevarer deres karakter og fortsat kan udgøre landskabelige helheder med væsentlige natur- og landskabstræk. Udgangspunktet er, at landets kystområder skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed. Afvigelse fra hovedreglen kan ske, hvis der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for den kystnære placering. Kommunen vurderer, at udvidelsen/ændringen er erhvervsmæssig nødvendig for ejendommen og det vurderes ikke muligt at placere de nye staldanlæg uden for kystnærhedszonen.

På grund af terrænforholdene samt kyllingestaldenes volumen og placering, er det efter kommunens vurdering nødvendigt at der etableres en tæt, afskærmende beplantning syd for staldanlægget såvel som at terrænforskellen mellem staldanlægget og overgangen til marken mod syd afvikles med en relativ flad bakke. Samtidig skal det sikres, at der fortsat er et levende hegn øst for ejendommen. Ud over at formidle skalaen af de nye staldanlæg lokalt ud mod landskabet og kysten, sikrer dette også en hensigtsmæssig indramning af ejendommen, så denne fortsat fremstår som en helhed i det værdifulde landskab.

Under forudsætning af de beskrevne tiltag i miljøkonsekvensrapporten vedrørende terræn- og beplantningsløsninger, er det kommunens vurdering, at staldanlæggets udformning og placering kan tilpasses den bestående landskabskarakter og de værdier der knytter sig her til. De beskrevne tiltag vedrørende terrænregulering og afskærmende beplantning skal sikre, at der opleves en visuelt sammenhæng mellem de nye stald-anlæg og den øvrige bygningsmasse på ejendommen, og sikre at oplevelsen af det værdifulde kystorienterede landskab ikke forringes i væsentlig grad.

Ammoniak, natur og bilag IV arter

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapportens punkt 3.5 og 4.3 at, ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 Ligeledes vurderes det, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

Jord, grundvand og overfladevand

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten, at den ansøgte ændring i eksisterende stalde ikke indebærer væsentlig virkning jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Der er et krav om vurdering af de væsentlige virkninger på miljøet og anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, når produktionen er større end 40.000 stipladser til fjerkræ. Der er i miljøkonsekvensrapportens punkt

4.2 og 5.2 redegjort for BAT på husdyrbruget. Sønderborg Kommune vurderer, at der anvendes BAT på følgende områder:

BAT Ammoniak- og lugtemission

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak- og lugtemission fra anlægget er omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniak- og lugtemission, der må komme fra husdyrbruget. Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk at der anvendes BAT i forhold til ammoniak- og lugtemission.

BAT Fodring- og foderhåndtering

Det vurderes, at husdyrbruget overholder BAT på fodring og foderhåndtering, da der fasefodres med så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Foderet opbevares i lukkede siloer, der sikrer, at intet går til spilde.

BAT Gylleopbevaring- og håndtering

Det vurderes, at der praktiseres BAT på gylleopbevaring- og håndtering.

BAT Energi- og vandforbrug

BAT overholdes i forhold til energiforbruget bl.a. ved at der etableres LED-belysning og ventilation med lavenergi og energibesparende styring i de nye stalde. Det fremtidige elforbrug er skønnet til 150.000 kWh pr. år.

BAT på vandforbruget gennemføres ved, at vandforbruget registreres årligt, og evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt. Desuden sættes staldene i blød og vaskes med højtryksrensere, hvilket er vandbesparende. Der vil blive installeret vandalarmer. Det fremtidige skønnede vandforbrug er på 6.500m³ pr. år, hvilket er beregnet ud fra normtallene.

For at begrænse spild af ressourcer, stiller Sønderborg Kommune vilkår om vand- og elforbrug.

BAT Spildevand

Sønderborg Kommune vurderer, at der anvendes BAT på spildevand bl.a. ved at vaskevand vil blive håndteret i et lukket system med tætte kanaler, opsamlingsbeholder, rørledninger og gyllebeholder. Endvidere vil der blive benyttet højtryksrensere ved rengøring og der kommer vandbesparende drikkevandssystemer i staldene

BAT Affald

Sønderborg Kommune vurderer at der praktiseres BAT på affald ved at affald sorteres og afhændes til godkendte modtagere.

BAT Støv

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støvemissioner idet foder opbevares i fodersiloerne og blive ledt ind i lukkede forrum i staldene gennem lukkede rørsystemer. Ved fyldning af fodersiloerne vil foderleverandøren normalt montere en støvpose i forbindelse med siloerne, der fanger støvet i forbindelse

med indblæsningen af foderet. Strøelsen vil bestå af fx snittet halm, spåner og træpiller som støver begrænset. I varme perioder vil der ske overbrusning i kyllingestaldene, hvilket vil medvirke til at binde eventuelt støv i staldene.

BAT Støj

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støjgener ved at lade de mest støjende aktiviteter foregå i dagtimerne. Derudover bliver ventilationsanlæggene alle nye og støjsvage typer.

Sønderborg Kommune stiller vilkår om støj jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder.

BAT Godt landmandsskab og miljøledelse

Sønderborg Kommune vurderer, at BAT på godt landmandsskab og miljøledelse opnås ved at have en nødfremgangsmåde ved uheld (opdateret beredskabsplan) og ved at instruere nye medarbejdere omhyggeligt i de forskellige arbejdsrutiner. Derudover vil der blive udarbejdet et miljøledelsessystem.

BAT Døde dyr

Sønderborg Kommune vurderer, at opbevaring af døde dyr opfylder BAT ved at opbevare dem i plastcontainere, så lugt og sygdomsspredning så vidt muligt undgås.

Særregler for IE- husdyrbrug jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Krav der er indarbejdet som generelle og umiddelbart anvendelige regler, som skal efterleves på husdyrbruget.

Herunder bl.a

- Fosfor (slagtedyr)
- Miljøledelse
- Vedligeholdelsesplaner
- Energieffektiv belysning
- Støvemission fra stalde

Generelle regler jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen

Herunder bl.a

- Rengøring af arealer, hvor der kun kortvarigt går dyr

3) Samlet vurdering

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Sønderborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier

- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning
- Jord, grundvand og overfladevand
- Lugt-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv

4) Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. Lovbek. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1261 af 29. november 2019, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Miljøgodkendelsen er kun en del af det retsgrundlag som husdyrproduktionen er underlagt.

Husdyrbruget har flere end 2000 stipladser til slagtesvin og er derfor omfattet af husdyrbrugloven § 16 a, stk. 2. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt og Sønderborg Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

Andre tilladelser og dispensationer

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til miljølovgivningen. Der skal derfor evt. søges om en separat byggetilladelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand eller lignende hos Sønderborg Kommune.

5) Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt. Hvis godkendelsen eller tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

6) Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller inden 4 år når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2028.

7) Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift.

B. Vilkår for husdyrbruget

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Generelle vilkår

- 1) Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet i husdyrgodkendelse.dk skema nr. 214279 vers. 3.
- 2) Miljøgodkendelse og beredskabsplan skal altid være at finde på ejendommen, enten udskrevet eller digitalt. Indholdet skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår i miljøgodkendelse samt beredskabsplanen skal være medarbejderne bekendt

Indretning og drift

- 3) Stalde, produktionsarealer og produktionstype skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel A, dyrene skal være placeret i de med rødt markerede stalde, se figur A.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kyllingestald vest	3998	Mekanisk ventilation	6 m	(#240881) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3979
Kyllingestald øst	3998	Mekanisk ventilation	6 m	(#240880) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3979
Sum						7958

Tabel A. Stalde, produktionsareal og produktionstype

Figur A. Oversigt over ejendommens produktionsanlæg (rød) og gødningsopbevaringsanlæg (blå)

Drift af varmevekslere

- 4) Der skal anvendes varmeveksler i kyllingestald vest og kyllingestald øst.
- 5) Varmevekslerne skal være i drift når der er dyr i staldene og varmevekslerne skal rengøres efter hvert hold slagtekyllinger

Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

- 6) De nye kyllingestalde skal placeres som det fremgår af ansøgningsskema 214279 version 3 og som beskrevet og vist i miljøkonsekvensrapporten.
- 7) De nye stalde skal opføres i en mørk, varm farve. Det kan være RAL 7039 (quartzgrå), 7009 (grøngrå), 6003 (olivengrøn), 6020 (kromgrøn) eller anden farve, der har samme valør.
- 8) Vinduesrammer, døre, porte og fodersiloer skal have en tilsvarende farve som de nye stalde. Dvs. en farve der ikke lyser op på afstand som fx hvid og lys grå.
- 9) Kyllingestaldene skal opføres samtidigt. Hvis kun den ene stald opføres, så skal det være den tættest på stuehuset, dvs. kyllingestald vest.

- 10) Der skal etableres en udjævnende bakke syd for kørearealet og staldene. Bakken skal udformes som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten afsnit 4.1.

Beplantning

- 11) Der skal etableres en afskærmende beplantning som vist og beskrevet i beplantningsplanen i kapitel D bilag 2.

Egenkontrol

- 12) Vand- og elforbrug, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
- 13) Logbog, servicefaktura, eller lignende der dokumenterer, at varmeveksleren er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 14) Ved driftsstop mens der er dyr i staldene, skal der tilkaldes service, såfremt anlægget ikke kan serviceres og idriftsættes af husdyrbruget selv inden for et døgn. I forbindelse med totalt nedbrud skal varmevekslerne være oppe at køre igen, inden der er gået en uge.

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

- 15) Husdyrbrugets gødningsopbevaringsanlæg skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel B.

Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	Flydende				367
Gyllebeholder på 1.060 m ³ fra 1991	Flydende				244

Tabel B. Gødningsopbevaringsanlæg

- 16) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle
- 17) Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Ressourceforbrug

- 18) Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger **6.500 m³**, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.
- 19) Senest hvert 6. år efter godkendelsen er taget i brug skal ejer kunne redegøre for hvilke energibesparende tiltag der er mulige, og hvilke han agter at gennemføre, med henblik på at optimere energiforbruget.

Øvrige emissioner (lugt, støj, lys og støv)

Lugt

- 20) Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således, at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at overflader holdes rene og tørre. Stalde inklusiv ventilationssystemet skal rengøres minimum én gang årligt.

Støj

- 21) Bidraget fra landbruget med adressen Espehøjvej 15, 6430 Nordborg til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land, i byzone og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00 Lørdag kl. 07.00 - 14.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00 Lørdag kl. 14.00 - 22.00 Søn og helligdag kl. 07.00 - 22.00	Alle dage kl. 22.00 – 07.00
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40
Byzone	45	40	35
Samlet bebyggelse	45	40	35

Tabel C. Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A)

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser.

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkåret fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Lys

22) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende og omgivelserne.

Støv

23) Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Vurderingen foretages af tilsynsmyndigheden.

Fluer og skadedyr

24) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning, m.v. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levemuligheder for rotter.

25) Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Til- og frakørsel (transport)

26) Ved transport af husdyrgødning skal transportvognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, så spild så vidt som muligt ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal det straks opsamles.

Reststoffer, affald og naturressourcer

Spildevand

27) Vask af maskiner, redskaber og transportvogne skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevand til opsamlingsbeholder. Alternativt kan rengøringen foregå på arealer, hvor der er vegetation.

Affald og kemikalier

28) Affald skal opbevares og håndteres som beskrevet i Sønderborg Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald.

- 29) Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
- 30) Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
- 31) Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.

Olie og diesel

- 32) Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.

Kemikalier og andre stoffer

- 33) Kemikalier, rengøringsmidler, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares således, at de ikke kan ledes til jord, grundvand, overfladevand eller afløbssystemer, hvis der måtte ske udslip.

Døde dyr

- 34) Døde dyr skal opbevares i lukkede containere. Opbevaringen må ikke give anledning til væsentlige lugtgener og må ikke medføre uhygiejniske forhold.

Driftsforstyrrelser

- 35) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år og dato for udarbejdelse eller revidering af planen skal tilføjes planens forside.

Husdyrbrugets ophør

- 36) Ved hel ophør af husdyrbruget skal det anmeldes til kommunen senest 4 uger efter ophør, og der skal på husdyrbruget foretages følgende:

- Affald, foder, husdyrgødning og husdyrbesætning fjernes

- Stalde-, foder – og husdyrgødningsopbevaringsanlæg rengøres
- Rørføringer i husdyrgødning eller foder afblændes eller graves op
- Pumpeudstyr i forbindelse med gyllebeholdere afmonteres
- Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

C. Offentlighed og klagevejledning

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret i uge 16-19 på Sønderborg Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 6. oktober 2020

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 6. oktober 2020 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøgodkendelse blev den 11. juni 2020 udsendt til høring hos naboer (ejere og beboer) inden for konsekvensområdet for lugt (898 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 30 dage frem til og med den 9. juli 2020. Partshøringen gav 1 tilbagemelding

Behandling af indkomne høringssvar

I forbindelse med høringen af udkastet indkom i alt 1 høringssvar fra høringsberettigede.

Nedenfor (Kapitel D, bilag 3) har kommunen forholdt sig til de indkomne høringssvar fra naboen på Espehøjvej 13.

Teksten der er fremhævet med kursiv, er de rejste spørgsmål/kommentarer.

Sønderborg Kommune har kun behandlet de kommentarer der vurderes at vedrøre det konkrete projekt i kapitel D, bilag 3.

Annoncering af afgørelse

Miljøgodkendelsen efter husdyrbrugloven er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 6. oktober 2020 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 76.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til Sønderborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på 900 kr. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort

i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb **tirsdag 3. november 2020**.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Sønderborg Kommune kan oplyse, at det af husdyrbrugloven § 81, stk. 1 fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Hvis du påbegynder udnyttelse af miljøgodkendelsen inden klagefristens udløb, er det på egen regning og risiko.

Når Sønderborg Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Der er ifølge offentlighedsloven ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i husdyrbrugloven, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

Ann-Kathrin Tessin

Erhverv og Affald

Sønderborg Kommune

D. Kommunens bilag

Bilag 1 – Versionshistorik

Version

4 (Ansøger)

Staldbygninger

Ændrede

Identitet

Gammel værdi

Ny værdi

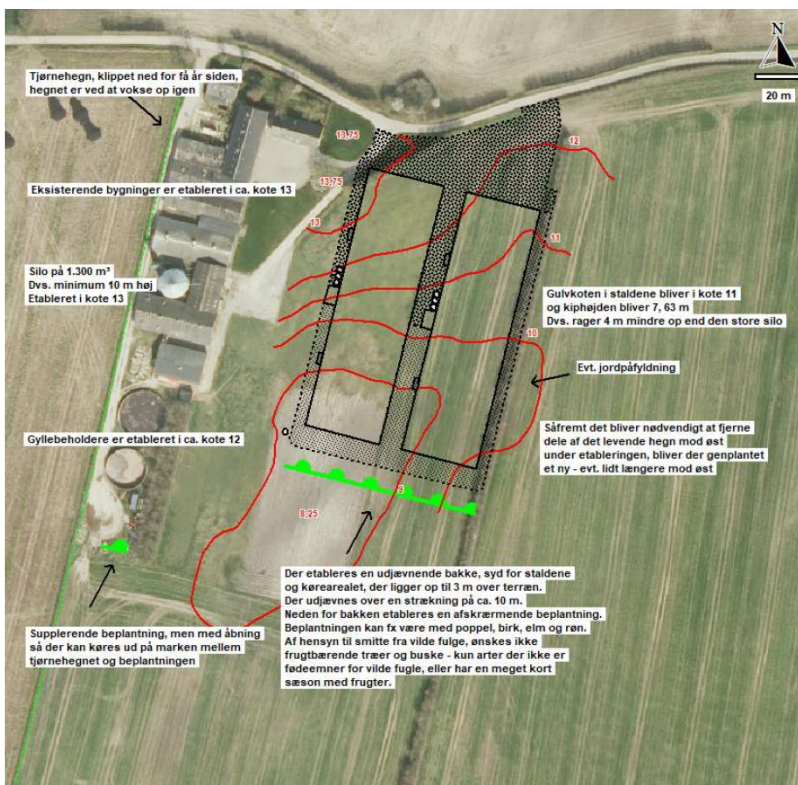
Løbe-/drægtighedsstald nord - EksisterelkkeA

False

True

Bilag 2 – Beplantningsplan Espehøjvej 15, 6430 Nordborg

Der plantes et 5-rækket hegn syd for staldanlægget på den lille bakke eller neden for.

De 2 nordlige planterækker består af:

25% Poppel, *Populus trichocarpa* Poca (der er en udvalgt sort, der vokser særligt hurtigt som ung). Relativ slank vækstform og få rodskud. Kan evt. fjernes efter 7-8 år.

25% Ær, *Acer pseudoplatanus*

50 % Grønæl, *Alnus viridis* (busk)

De 2 næste rækker består af:

25% Skovfyr, *Pinus sylvestris* (sørg for en frøkilde, der passer til leret jord)

25% Dunbirk, *Betula pubescens*

25% Rødel, *Alnus glutinosa* (kan evt. fjernes efter 7-8 år)

25% Hassel, *Corylus avellana*

Yderrækken mod syd består af:

100% Engriflet hvidtjørn, *Crataegus monogyna*

Planteafstand i rækken og mellem rækkerne = 1,5 meter

Hvis det viser sig nødvendigt at fjerne det eksisterende hegn eller fylde jord op omkring det i forbindelse med terrænreguleringen skal der etableres et nyt tjørnehegn og en ekstra række af hurtigt voksende træer fx rødel (*Alnus glutinosa*) i samme niveau som bygninger og køreareal.

Kan hegnet bevares vil der stadig være behov for at supplere med en række hurtigt voksende træer som supplement til den sydlige del, hvor hegnet vil stå 1- 1,5 meter lavere end staldbygningerne og kørearealet. Disse træer vil skulle plantes på den lille skråning der opstår mellem hegnet og kørearealet.

Bilag 3 – Behandling af indkomne høringsvar

Behandling af høringsvar fra Espehøjvej 13 i forbindelse med partshøring af naboer om udkast til §16, stk. 2 miljøgodkendelse til fjerkræproduktion på Espehøjvej 15, 6430 Nordborg

De forhold, der kræver tilladelse og godkendelse efter husdyrbrugloven, som den pågældende sag, er ikke omfattet af planlovens bestemmelser. Det er en forudsætning, at byggeriet er begrundet i et driftsmæssigt behov og kan anses for en driftsøkonomisk nødvendighed. Det har vi vurderet er tilfældet.

I denne behandling af høringsvar fremgår naboers svar med *kursiv* og kommunens kommentarer med almindelig skrift.

Vedr. Naturpark Nordals og turisme

But it's not only our property that is concerned. You also have to assess the project in a bigger context. Different citations - partly of government officials - show the plan to develop Nordals to an attractive tourism area with a largely growing number of guests

Miljømyndighedens vurdering

Naturpark Nordals omfatter det genskabte søer Oldenor, Mjels Sø og Bundsø samt Oksbøl Skov og er ind til videre blevet optaget som såkaldt pilotnaturpark i Friluftsrådets mærkningsordning for Danske Naturparker. Afgrænsningen hviler på et princip om frivillighed, herunder at alle større lodsejeres arealer indgår på et frivilligt grundlag. Naturparkafgrænsningen er derfor et resultat af landskabets naturlige forløb i samspil med større lodsejeres ønske om at være en del af naturparken. Naturparkbegrebet indeholder således ikke mulighed for at forhindre de eksisterende landbrug i området i at drive deres landbrug, udvide deres produktion og andet der måtte være begrundet i en driftsmæssig nødvendighed. Det at hele Nordals er udlagt til Turismeområde i kommuneplanen sætter heller ikke en begrænsning for de aktive landbrug. Det er der ikke hjemmel til i lovgivningen.

Vedr. farven på bygningerne

And why shall the buildings be built with light grey sandwich panels, white doors etc.? So you can really see them glancing through trees and bushes and they will be silhouetted against everything around. The „pleasant“ appearance of the buildings today is partly determined by the dark colour of the bricks which is not contrasting so much against the surrounding trees. So light grey (normally almost white) looks clean for itself but is the worst solution for the landscape for kilometres around!

Miljømyndighedens vurdering

Mørkere farver vil typisk falde mere i et med landskabet. Vi er i det kystorienterede landskab med levende hegn og småskove, der særligt på afstand fremstår som mørke kulisser. Særligt på afstand og set fra modstående kyster markerer de lyse facader sig i et ellers åbent og småt bebygget kystlandskab. Kommunen har på den konkrete placering vurderet, at staldanlægget som helhed skal fremtræde i mørke farver, der falder ind i landskabet sådan at det kommer til at fremstå mindre markant set tæt på og fra kysterne. Dette uanset at der plantes en skalaformidlende og afskærmende beplantning. Den ansøgte lysegrå farve på facaderne er en RAL 7035. Denne farve er meget lys grå, som det kan ses på kyllingestalden Fynshavvej 44, 6440 Augustenborg.

Kommunen stiller, på baggrund af høringssvaret, vilkår om at facadebeklædningens farve skal være i en mørk, varm farve. Det kan være RAL 7039 (quartzgrå), 7009 (grøngrå), 6003 (olivengrøn), 6020 (kromgrøn) eller anden farve, der har samme valør. Vinduesrammer, døre og porte skal af hensyn til staldanlæggets helhedsfremtoning ikke have en farve, der ikke lyser op på afstand som fx hvid og lys grå. Tagbeklædningen og afkast skal fremstå i mørkegrå. Det samme gælder siloer.

Vedr. beplantning og terræn

In the permission it is said that the buildings will have no influence on the coastal landscape to the south and the east and are not allowed to decrease the character of the (touristical) experience. This shall be achieved with fast growing trees – theoretically.

But how does it work practically?

At first, the trees will be leafy dense enough to be a functional camouflage only for a few months of the year. The rest of the year the megastructure chickenhalls will be in sight from all around – on the island and even from Ballebro and the whole area around Blans,

And what kind of planting should be used to cover a building of that size? Normal trees which are high enough in the end will be small at the beginning and when they're grown up the deepest branches will release the view to the lower part of the building.

And if you use levende hegne, they will be cut down every few years and have to grow again. So in average half of the building will be in sight over the long run.

And as a third point there's the difference between theory and practice. Maybe the planting will be started as required in the permission – which doesn't help because it's very low then. But within the years nobody really cares for the planting, the truck drivers find unplanned ways to handle their trucks the easiest way and so on.

Furthermore there's the position of the chicken halls on a hillside. The ridge height is given as 7,63m. On the sketches of the permission the halls are plotted on a plain terrain. But the terrain at Espehøjvej 15 is deepening about at least three or four metres over the length of the halls of 117 metres. So the ridge height at the southern gable wall would end up at at least at 11 or 12 metres!

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen har foretaget en landskabelig vurdering og i den forholdt sig til det landskabeligt værdifulde kystlandskab og kyllingestaldenes påvirkning på oplevelsen heraf. På den baggrund bliver der stillet vilkår om placeringen i terrænet og afskærmende beplantning.

Af kortbilag 3 fremgår det af tegningen, at det levende hegn mod øst vil forsvinde. Hegnet er et karaktergivende landskabelement, der forløber helt ned til kysten. Der er imidlertid tale om en upræcis angivelse af fremtidige forhold. Ansøger forventer ikke, at hegnet skal fjernes.

Der vil blive stillet vilkår om etablering af et nyt tjørnehegn og en ekstra række af hurtigt voksende træer fx rødæl (Alnus glutinosa) i samme niveau som bygninger og køreareal, hvis det viser sig nødvendigt at fjerne det eksisterende hegn eller fylde jord op omkring det i forbindelse med terrænreguleringen. Kan hegnet bevares vil der stadig være behov for at supplere med en række hurtigt voksende træer som supplement til den sydlige del, hvor hegnet vil stå 1- 1,5 meter lavere end staldbygningerne og kørearealet. Disse træer vil skulle plantes på den lille skråning der opstår mellem hegnet og kørearealet.

Der plantes et 5-rækket hegn syd for staldanlægget på den lille bakke eller neden for.

De 2 nordlige planterækker består af:

25% Poppel, Populus trichocarpa Poca (der er en udvalgt sort, der vokser særligt hurtigt som ung). Relativ slank vækstform og få rods kud. Kan evt. fjernes efter 7-8 år.

25% Ær, Acer pseudoplatanus

50 % Grønæl, Alnus viridis (busk)

De 2 næste rækker består af:

25% Skovfyr, *Pinus sylvestris* (sørg for en frøkilde, der passer til leret jord)

25% Dunbirk, *Betula pubescens*

25% Rødel, *Alnus glutinosa* (kan evt. fjernes efter 7-8 år)

25% Hassel, *Corylus avellana*

Yderrækken mod syd består af:

100% Engriflet hvidtjørn, *Crataegus monogyna*

Planteafstand i rækken og mellem rækkerne = 1,5 meter

Rækkefølge

Der vil blive stillet vilkår om, at begge kyllingestalde skal opføres samtidigt, eller hvis kun den ene opføres, så skal det være den tættest på den eksisterende samlede bygningsmasse på ejendommen.

E. Miljøkonsekvensrapport til § 16 a stk. 2

Miljøkonsekvensrapport til § 16a

Espehøjvej 15

6430 Nordborg

Ansøgning om miljøgodkendelse til etablering af dyrehold
Skema 214279 i Husdyrgodkendelse.dk

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, D3)

Ansøger og ejer	Robert Helge Beck Bygaden 42 6440 Augustenborg robert@becknet.dk
Husdyrbrugets adresse	Espehøjvej 15 6430 Nordborg
CVR-nummer	35431403
CHR-nummer	10358
Kommune	Sønderborg Kommune
Ejendomsnummer	5400009979
Matrikel-nr.	Matrikel - 30 – Broballe, Oksbøl m.fl.
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Kanalvej 10/Fynshavvej 44 Bygaden 42/Asserballemark 6 begge 6440 Augustenborg
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningskema	214279
Konsulent (D3)	Ulla Refshammer Pallesen LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa upa@landbosyd.dk Tlf.: 6155 8262

Forord / læsevejledning

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Espehøjvej 15, 6430 Nordborg. Husdyrbruget bliver et IE-brug, da der kommer mere end 40.000 stipladser til fjerkræ.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport og behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved husdyrbrugets produktion. Rapporten indeholder en beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgte (afsnit 3) og efterfølgende en vurdering af de væsentlige indvirkninger på miljøet (afsnit 4). Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for husdyrbruget.

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹, og er opbygget ud fra Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen.

Det antages, at det er tilstrækkeligt at offentliggøre selve miljøkonsekvensrapporten med indbyggede bilag i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgningen og miljøgodkendelsen. Der vil blive eftersendt en beredskabsplan i februar måned. Byggeansøgningen indsendes inden årsskiftet af ansøger selv.

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet på baggrund af oplysninger og staldtegninger modtaget fra Robert Beck, som indestår for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

---

¹ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 718 af 08/07/2019

	1
Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, D3)	2
Forord / læsevejledning	3
1. Indledning	6
2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)	7
3. Husdyrbruget og det ansøgte	9
3.1 <i>Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)</i>	9
3.1.1 <i>Produktionsarealer</i>	10
3.1.2 <i>Opbevaring og håndtering af husdyrgødning</i>	11
3.1.3 <i>Drift af anlægget</i>	12
3.2 <i>Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)</i>	13
3.3 <i>Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)</i>	13
3.4 <i>Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4)</i>	13
3.5 <i>Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)</i>	18
3.6 <i>Lugtmission (B6, B4, D1b, D1c)</i>	24
3.7 <i>Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)</i>	26
3.7.1 <i>Støj (B7, D1b)</i>	26
3.7.2 <i>Rystelser og vibrationer (B7, D1b)</i>	28
3.7.3 <i>Støv (B7, D1b)</i>	28
3.7.4 <i>Lys (B7, D1b)</i>	28
3.7.5 <i>Skadedyr (B7)</i>	28
3.7.6 <i>Transporter (B7)</i>	29
3.8 <i>Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)</i>	29
3.8.1 <i>Døde dyr (B8)</i>	29
3.8.2 <i>Affald (B8)</i>	30
3.8.3 <i>Olie- og kemikalier (B7 og B8)</i>	30
3.8.4 <i>Energiforbrug (B8)</i>	31
3.8.5 <i>Vandforbrug (B8)</i>	31
3.8.6 <i>Spildevand og restvand (B8)</i>	32
3.9 <i>Forurenings- og genebegrænsende tiltag (B7)</i>	34
3.10 <i>Forslag til egenkontrol (B7)</i>	34
3.11 <i>BAT-Ammoniakemission (B9, C2)</i>	34
3.12 <i>Grænseoverskridende virkninger (B10)</i>	35

4. Projektets indvirkninger for miljø, natur og mennesker (D) og tiltag for at mindske virkningerne (D1c).	36
4.1 <i>Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og bilag IV arter (D1c)</i>	36
4.2 <i>Begrænsning af ammoniakemission (D1c)</i>	38
4.3 <i>Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)</i>	38
4.4 <i>Lugtgener for omboende (D1c)</i>	40
4.5 <i>Støjgener (D1c)</i>	40
4.6 <i>Gener fra rystelser og vibrationer (D1c)</i>	40
4.7 <i>Støvgener (D1c)</i>	41
4.8 <i>Lyspåvirkninger (D1c)</i>	41
4.9 <i>Skadedyr (D1c)</i>	41
4.10 <i>Transporter (D1c)</i>	41
4.11 <i>Energi (D1c)</i>	42
4.12 <i>Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)</i>	42
4.13 <i>Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)</i>	42
4.14 <i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)</i>	43
4.15 <i>Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (D1b)</i>	43
4.16 <i>Alternative løsninger (D1d)</i>	43
4.17 <i>Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 6 nr. 5</i>	44
4.18 <i>Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 6 nr. 6</i>	44
4.19 <i>Oplysninger om konsulenten (A4)</i>	44
5. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)	45
5.1 <i>Ophør af IE-husdyrbruget (C1)</i>	45
5.2 <i>BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)</i>	45
5.2.1 <i>BAT-Råvarer (C2)</i>	45
5.2.2 <i>BAT-Energi (C2)</i>	45
5.2.3 <i>BAT-Vand (C2)</i>	46
5.2.4 <i>Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)</i>	46
6. Sammenfattende konklusion	49
7. Bilag	49

1. Indledning

Husdyrbruget på Espehøjvej 15 har en produktionstilladelse fra 2003 til 512 årssøer, 12.750 smågrise og 300 polte. Svineholdet står i CHR som ophørt 31. december 2018. En del af de eksisterende bygninger ønskes revet ned og i stedet ønske etableret to nye kyllingehuse med tilhørende forrum, fodersiloer og varmevekslere.

Staldanlægget til søer er nedslidt, og endvidere er anlægget ikke indrettet til løsgående drægtige søer. I en årrække har staldanlægget således ikke kunnet udnyttes til fuld produktion. Svineholdet erstattes af en kyllingeproduktion. Da der fortsat ønskes animalsk produktion på ejendommen og kyllingeproduktionens størrelse er af en normal produktionsstørrelse, vurderes udvidelsen/ændringen at være erhvervsmæssigt nødvendig.

2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)

Husdyrbruget og produktionsomfang

Denne miljøkonsekvensrapport vedrører husdyrbruget på Espehøjvej 15, 6430 Nordborg.

Der er på nuværende tidspunkt tilladelse til et dyrehold på 512 årssøer, 12.750 smågrise og 300 polte. Staldanlægget er ved at være nedslidt. De fleste af de eksisterende bygninger ønskes nedrevet, når kyllingestaldene er etableret. Til erstatning for svineholdet ønskes i stedet etableret to nye kyllingehuse med tilhørende forrum, fodersiloer og varmevekslere.

Det forventes, at der på husdyrbruget kan være en maksimal årlig produktion på ca. 1.200.000 konventionelle slagtekyllinger eller ca. 694.000 velfærdskyllinger (langsomt voksende kyllinger).

Landskabelige forhold

Husdyrbruget ligger på Nordals mellem Oksbøl og Hardeshøj. Landskabet er småbakket, hvilket bevirker, at husdyrbruget ikke kan ses over større afstande fra landsiden, men vil være synligt fra vandsiden. Staldene etableres delvis gravet ind i terrænet og der vil blive etableret afskærmende beplantning. Med disse tiltag vurderes det, at udvidelsen ikke påvirker landskabet negativt.

Potentielle gener

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenæafstandene overholdes til de nærmeste naboer, samlede bebyggelser og byzone/sommerhusområder. Lugtgenæafstandene er de afstande, som et husdyrbrug skal holde til nærmeste naboer, der ikke har landbrugspligt, samlet bebyggelse samt byzoner og sommerhusområder.

Støj, rystelser og vibrationer fra husdyrbrugets bygninger og faste installationer vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer pga. typen af kilderne og afstanden til naboerne. Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

Pga. afstanden og placeringen og arten af lyskilder, vil naboer ikke kunne blive generet af lysgener.

Fluer og skadedyr bekæmpes og døde dyr opbevares i lukkede containere, og vurderes derfor ikke at kunne give anledning til gener.

Støv vil primært være fra transport. Transporter til og fra husdyrbruget sker via Espehøjvej. Veje fejes efter kørsel, når der er behov for det.

Samlet set vurderes husdyrbruget i forhold til omgivelserne ikke at medføre væsentlige gener i form af lugt, støj, rystelser, vibrationer, støv, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport.

Husdyrgødning

Al husdyrgødningen fra kyllingerne er i form af dybstrøelse. Gyllebeholderne vil blive brugt til opbevaring af vaskevand fra kyllingestaldene samt hønsemøg opblandet med vaskevand og eventuelt gylle, som køres til fra Kanalvej 10/Fynshavvej 44. Flydende husdyrgødning fra gyllebeholderne udbringes med gyllevogn med slæbeslanger eller med gylleudlægger med slæbeslanger. Dybstrøelsen fra kyllingestaldene vil blive lagt i overdækket markstak, kørt til biogasanlæg eller bragt direkte ud med møgspreader. Når biogasanlægget ved Glansager i Sønderborg er taget i brug, forventes alt dybstrøelsen leveret her til.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak, som forskellige naturtyper må belastes med.

Ammoniaknedfald kaldes deposition. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til alle naturtyper overholdes, både kravene til totaldeposition til de mest sårbare naturtyper samt kravet om maksimal mer-deposition til mindre sårbare naturtyper.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget er et IE-brug, er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger. Der er dels faste krav til maksimal ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, og dels har EU fastsat såkaldte BAT-konklusioner for IE-brug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT for ammoniak.

Der er i ansøgningen redegjort for BAT med hensyn til godt landmandskab, ernæringsmæssig styring, vand, energi, støj, støv, lugt, emissioner fra gødning, forarbejdning af husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, ammoniakemission og beregning af N- og P indhold i gødning.

Husdyrbruget skal desuden udarbejde et miljøledelsessystem.

BAT i forhold til ammoniak overholdes vha. varmevekslere, der fjerner minimum 23 % af ammoniakemissionen fra kyllingestaldene.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Der etableres varmevekslere til at reducere ammoniakudledningen samt til at minimere opvarmningsbehovet. Der er ikke andre teknologier godkendt til kyllingeproduktion. Den eneste anden teknologi, der kunne benyttes på husdyrbruget vil være teltoverdækninger af de eksisterende gyllebeholdere. Teltoverdækninger er ikke et reelt alternativ, idet de ikke vil kunne fjerne tilstrækkelig ammoniak til at kravet til ammoniakreduktion kan overholdes.

0-alternativet er, at de eksisterende stalde igen benyttes til svineproduktion, eventuelt med ændret dyrehold anmeldt efter anmeldereglene.

Husdyrbrugets ophør

Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

3. Husdyrbruget og det ansøgte

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition, støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr, transport, affald og forbrug af ressourcer.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)

Svinestaldene står på nuværende tidspunkt tomme og har gjort det siden 31. december 2018. Staldene forventes af økonomiske årsager først revet ned om et par år, mens gyllebeholdere fortsat vil blive benyttet. Endvidere forventes kornsiloen og foderladen bevaret sammen med det lille maskinhus nordvest for stuehuset. Muligvis vil slagtesvinestalden blive ændret til garage og udhus til stuehuset.

Stuehuset og maskinhuset er udlejet.

Kyllingestaldene indrettes som traditionelle kyllingestalde med fast gulv og afløbssystem til en 20 m³ nedgravet forbeholder til vaskevand, der etableres sydvest for kyllingestaldene. Staldene indrettes med mekanisk ventilation og der installeres 2 stk. varmevekslere pr. stald, der placeres op ad staldene ¼ inde fra hver gavle. Til hver stald kommer der et forrum med personalerum, teknikrum, foderrum og toilet. Der vil formodentlig kun blive etableret toilet i det ene forrum. Nord for forrummene forventes opsat 3 fodersiloer og syd for forrummene kommer containere med døde dyr til at stå.

Der vil blive etableret nye asfalterede og grusbelagte kørearealer rundt om staldene, og en eksisterende markoverkørsel udvides, så der kommer separat til- og frakørselsvej til kyllingestaldene.

De eksisterende og nye stalde, gyllebeholdere og andre bygninger m.v. ses af figur 1 samt af bilag 1.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde, opbevaringsanlæg mv.

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for både den ansøgte drift, nudriften og driften for 8 år siden.

Produktionsarealerne for kyllingestaldene er beregnet ud fra staldtegninger (se bilag 4). Produktionsarealet er grundarealet i staldene (indre mål).

Nudrift og 8 års-drift

Husdyrbrugets miljøtilladelse var for 8 år siden til et sohold på dyrehold på 512 årssøer med 12.750 smågrise og 300 polte. Da der ikke er begået kontinuitetsbrud er nudriften den samme som 8-års-driften. Efter som alle svinestaldene tages ud af drift og senere nedrives, er der ikke brugt tid på at opgøre de eksisterende produktionsarealer i detaljer. Ud fra ansøgers oplysninger om de enkelte staldes tidligere benyttelse

og gulvtype, er der lavet et kvalificeret forsigtigt gæt på produktionsarealernes størrelser. Da alle eksisterende stalde tages ud af drift i ansøgt drift, er den eneste beregning størrelsen af de eksisterende produktionsarealer får betydning for merdepositionsberegningerne til natur. Se yderligere her om i punkt 3.5 og 4.3.

Produktionsarealerne for 8 års driften fremgår af nedenstående tabel 1.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Poltestald	288	Mekanisk ventilation	6 m	(#240882) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	216
Løbe-/drægtighedsstald	226	Mekanisk ventilation	6 m	(#241110) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	147
Klimastald	173	Mekanisk ventilation	6 m	(#241111) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	130
Løbe-/drægtighedsstald midt	341	Mekanisk ventilation	6 m	(#241112) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	222
Løbe-/drægtighedsstald syd	494	Mekanisk ventilation	6 m	(#241113) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	321
Farestald nord	512	Mekanisk ventilation	6 m	(#240884) Søer, diegivende. Kassestier, fuldspaltegulv	0	307
Farestald syd	294	Mekanisk ventilation	6 m	(#240885) Søer, diegivende. Kassestier, fuldspaltegulv	0	176
Løbe-/drægtighedsstald nord	155	Mekanisk ventilation	6 m	(#241114) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	101
Sum						1620

Tabel 1: Stalde, grundplan, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i 8 års-drift og nudrift

Ansøgt

Som nævnt ønskes mulighed for at producere enten langsomt voksende velfærdskyllinger eller traditionelle slagtekyllinger. Det antages at begge produktionstyper er dækket af valget af dyretypen "Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger".

Produktionsarealerne for ansøgt drift fremgår af nedenstående tabel 3.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kyllingestald vest	3998	Mekanisk ventilation	6 m	(#240881) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3979
Kyllingestald øst	3998	Mekanisk ventilation	6 m	(#240880) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3979
Løbe-/drægtighedsstald nord	155	Mekanisk ventilation	6 m			
Sum						7958

Tabel 2: Stalde, grundplan, ventilationsforhold, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i ansøgt drift

Begge kyllingestalde får ventilatorer i kip som kaster luften op over tagryggen samt gavilventilatorer til supplerende ventilation, når der er behov.

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af tabel 4. Der sker ingen ændringer i forbindelse med ansøgningen.

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	Flydende				367
Gyllebeholder på 1.060 m ³ fra 1991	Flydende				244
Nudrift					
Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	Flydende				367
Gyllebeholder på 1.060 m ³ fra 1991	Flydende				244
8 års drift					
Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	Flydende				367
Gyllebeholder på 1.060 m ³ fra 1991	Flydende				244

Tabel 3: Opbevaringsanlæg i 8 års drift, nudrift og ansøgt drift

Husdyrgødningen fra husdyrbruget bliver i form af dybstrøelse. Dybstrøelsen vil blive udmuget direkte fra staldene og vil enten blive bragt direkte ud, kørt i markstak som overdækkes, eller vil blive læsset i containere, der køres til biogasanlæg med det samme. Da der ikke kommer fast oplag af dybstrøelse, er der ikke indtegnat et opbevaringslager for fast gødning i ansøgningskemaet.

Med en forventet maksimal årlig produktion på ca. 1.200.000 konventionelle slagtekyllinger eller ca. 694.000 velfærdsslagtekyllinger kommer der en gødningsproduktion på maks. 2.700 ton fjerkrædybstrøelse jf. normal. Desuden kommer maks. 200 m³ vaskevand.

På husdyrbruget er der to gyllebeholdere på henholdsvis 1.000 m³ og 1.500 m³. Gyllebeholderne vil blive brugt til opbevaring af vaskevand fra kyllingestaldene samt hønsemøg opblandet med vaskevand og eventuelt gylle, som køres til fra Kanalvej 10/Fynshavvej 44. Flydende husdyrgødning fra gyllebeholderne udbringes med gyllevogn med slæbeslanger eller med gylleudlægger med slæbeslanger. Dybstrøelsen fra kyllingestaldene vil blive lagt i overdækket markstak, kørt til biogasanlæg eller bragt direkte ud med møgspreader. Når biogasanlægget ved Glansager i Sønderborg er taget i brug, forventes alt dybstrøelsen leveret her til.

Gyllen i gyllebeholderne omrøres kun forud for flytning eller udbringning. Det er en maskinstation, der står for udbringningen af gødningen.

Med opbevaring i markstak eller direkte udbringning eller transport til biogasanlæg er der i princippet uendelig opbevaringskapacitet. Husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet vil således blive opfyldt.

3.1.3 Drift af anlægget

Der forventes at blive 2 ansatte (1½ fuldtidsstilling), der varetager driften på husdyrbruget. Driften af anlægget er beskrevet i de følgende punkter i denne rapport, men derudover kan nævnes, at der er følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- Der vil blive registreret dyrehold i CHR
- Der vil blive ført journal over antal dyr bortskaffet til DAKA, antal og alder/vægt af dyr sendt til slagting
- Der vil blive ført E-kontrol
- Der er gyllebeholderkontrol af gyllebeholderne via beholderkontrolordningen
- Gyllepumpning til gyllevogn overvåges
- Der føres logbog over flydelag på gyllebeholderne

- Der vil blive ført journal over medicinforbrug
- Der vil komme kontrol af el-installationerne af autoriseret el-installatør ca. hvert 3. eller 4. år
- Pulverslukkere vil blive kontrolleret årligt
- I løbet af dagen vil dyr, anlæg, installationer og materiel blive holdt under opsyn
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) vil blive registreret i regnskabet
- Der udarbejdes mark/ gødningsplaner

Der føres ingen sprøjteplan og sprøjtejournal, da markdriften er økologisk.

3.2 Bygningmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)

De to nye kyllingestalde bliver på hver 33,91 m x 117,60 m med hver et forrum på 5 m x 8 m. Staldene bliver 7,63 m i kip og forventes etableret i lysegrå sandwichpaneler med gråt eternittag med hvide porte, døre og vinduer. Varmevekslerne er etableret i sandwichpaneler og rustfri stål og er 2,5 m brede, 10,2 m lange og 2,5 m høje med afkast i ca. 3,5 m. Farven på varmevekslerne forventes at blive antracitgrå eller grøn (standardfarver). Fodersiloerne forventes at blive i enten ufarvet stål eller gråhvid glasfiber med en diameter på maks. 2,8 m og en maks. højde på 9,5 m. Beholderen til vaskevand vil blive en 20 m³ nedgravet betonbeholder med beton eller metallåg. Herudover etableres kørearealer i asfalt og grus.

Som tidligere beskrevet vil de fleste svinestalde blive revet ned om et par år, mens slagtesvinestalden måske vil blive ændret til garage og udhus til stuehuset. Den mindre silo ved siden af den store kornsilo på 1.300 m³ vil blive fjernet.

De eksisterende bygninger er etableret i kote 13, mens gyllebeholderne er etableret i kote 12. De nye kyllingestalde etableres i kote 11. Den store silo er ca. 11,7 m høj og foderladen er lidt lavere. Kippen af de nye kyllingestalde vil derfor ligge ca. 5-6 m lavere i terrænet i forhold til toppen af foderladen og den store silo.

Afhængigt af om kyllingestaldene skal opvarmes med fyringsolie eller gas, vil der blive etableret enten en ca. 6.000 l fyringsolietank placeret på befæstet areal op ad en af kyllingestaldene eller en gastank på ca. 10 m³ opsat ca. 10 m nord for kyllingestaldene. Der er ikke taget stilling til den endelige placering.

Placeringer af stalde og anlæg m.v. fremgår af oversigtskortet i bilag 1.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Ansøger har husdyrproduktion på Kanalvej 10 og Fynshavvej 44, hvor der er æglæggende høns, hønniker og slagtekyllinger samt Bygaden 42 og Asserballemark 6, hvor der er æglæggende høns. Der er ca. 14 og 16 km i fugleflugt fra Espehøjvej 15 til de to husdyrbrug.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4)

Landskab og kulturarv

Ifølge kortmaterialet på Sønderborg Kommunes hjemmeside² ligger husdyrbruget inden for følgende udpegninger: Kystnærhedszonen, Større sammenhængende landskaber, Bevaringsværdige landskaber og Værdifulde landbrugsområder, delvist inden for Kystlandskaber men uden for Specifik geologisk bevaringsværdi.

² <https://sonderborgkommune.dk/soenderborg-kommune/digitale-kort-i-soenderborg>

Husdyrbruget ligger på Nordals mellem Oksbøl og Hardeshøj. Landskabet er småbakket hvilket bevirker, at husdyrbruget ikke kan ses over større afstande fra landsiden, men vil være synligt fra vandsiden. Staldene etableres delvis gravet ind i terrænet. Der bliver behov for at indbygge materiale under staldenes sydlige ende. Der vil blive terrænreguleret, så der sker opfyldning med jord syd for kørearealet ved den sydlige ende af staldene, så terrænet kommer til at falde mere jævnt. Endvidere vil der blive etableret afskærmende beplantning syd for staldanlægget. Beplantning vil blive nærmere aftalt med Sønderborg Kommune.

Som udgangspunkt ønskes staldene etableret i lysegrå sandwichpaneler med gråt eternittag med hvide porte, døre og vinduer, antracitgrå eller grønne varmevekslere i sandwichpaneler og rustfri stål og fodersiloerne bliver i enten ufarvet stål eller gråhvid glasfiber. Materialevalg og farver bliver således tilsvarende staldanlægget på Fynshavvej 44.

Vælges der fodersiloer i galvaniseret stål, vil disse være en lille smule blanke, når de lige sættes op, men denne effekt forsvinder hurtigt. Fodersiloerne kommer til at stå på vestsiden kyllingestaldene, således at det ene sæt fodersiloer kommer til at stå mellem staldene, og det andet sæt kommer til at stå mellem kyllingestalden og den eksisterende foderlade og kornsilo, der forventes at blive stående.

Vurderer kommunen, at der er behov for at vælge andre farver for siloerne, kan dette lade sig gøre.

Kommunen har foretaget en foreløbig landskabelig vurdering og er kommet frem til, at der vil blive stillet vilkår om afskærmende beplantning. Beplantning vest for de eksisterende stalde kan blive vanskeligt pga. af, at de eksisterende bygninger ligger ca. 5 m fra skel, og at arealet mellem skellet og staldene er benyttet til en vej, der går ned til gyllebeholderne. Da gyllebeholderne beholdes, er der fortsat behov for vejen. Længere mod vest er der et levende hegn på naboens mark, der slører for indsynet til husdyrbruget.

En beskrivelse og vurdering af landskabskarakteren i området, hvor de nye kyllingestalde på Espehøjvej 15 kommer til at ligge, findes i kommunens landskabsanalyse³⁴:

Målsætning: Vedligehold landskabskarakter

Det bynære landskab og landskab syd for Mjels og Broballe

Det bynære landskab langs Nordborg er vurderet karakteristisk og i middel tilstand.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer i landskabet, men at det bør ske med hensyn til landskabets karakter. En landskabelig tilpasning af projekterne bør således understøtte landskabets karakter.

Målsætning: Beskyt udsigt

Det kystorienterede landskab

De særlige udsigter, der karakteriserer det kystorienterede landskab, har fået en beskyttelsesmålsætning.

Målsætningen betyder, at der ikke bør ske ændringer i og omkring det kystorienterede landskab, der begrænser, forstyrrer eller på anden måde forringer de særlige udsigter eller udsigtsmuligheder, der indgår i udpegningen.

---

³ https://webkort.sonderborg.dk/spatialmap?profile=borger_landskabsplan&mapext=507156.082688+6068460.04608+589843.917312+6114539.95392&sessionid=%7B779F0783-061A-492B-B435-FC498FA4DB65%7D

⁴ <http://sonderborg.viewer.dkplan.niras.dk/12832.aspx>

Ifølge Slots- og Kulturarvsstyrelsens hjemmeside er der i omegnen af husdyrbruget fundet en række rundhøje, dysser, jordfæstegrave og en langhøj. Der er ikke kendskab til, at der skulle være fundet fortidsminder i forbindelse med etableringen af de eksisterende anlæg, som er etableret i tidligere ejers tid.

Figur 3: Skærmdump fra Slots- og Kulturarvsstyrelsens hjemmeside (se blå prikker er ikke-fredeede fund og den gule linje er et dige)

Husdyrbrugets landskabelige forhold vurderes under punkt 4.1.

Afstandskrav

Husdyrbruglovens afstandskrav jf. § 6 og 8 overholdes for de nye kyllingestalde. Da der ikke skal være dyr i de eksisterende stalde længere, er afstandskrav ikke længere relevante. Gyllebeholderne forbliver i drift, og det antages, at disse er lovligt etableret, og at der derfor ikke skal ansøges om fornyet dispensation i forhold til afstandskrav til skel. Gyllebeholderne ligger ca. 7 m fra skellet til nabomarken mod vest.

Husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde,
- område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- en nabobeboelse

I tabellen herunder er afstande jf. Husdyrlovens § 8 vist:

Nærmeste vandhul - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Fodersilo 3 vest	78
Staldbygning	Kyllingestald vest	30
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	172

Nærmeste vandløb - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum vest	443
Staldbygning	Kyllingestald vest	403
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.060 m ³ fra 1991	320

Naboskel - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum vest	86
Staldbygning	Løbe-/drægtighedsstald nord	27
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	81

Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed? - Levnedsmiddelvirksomhed		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum vest	3344
Staldbygning	Kyllingestald vest	3308
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.060 m ³ fra 1991	3222

Nærmeste aktive boring - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Fodersilo 3 vest	747
Staldbygning	Løbe-/drægtighedsstald nord	679
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	738

Nærmeste vandværksboring - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Fodersilo 3 øst	4060
Staldbygning	Kyllingestald øst	4003
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	4181

Table 5: Afstande jf. Husdyrlovens § 8 stk. 1.

Espehøjvej - Offentlig vej og privat fællesvej		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Fodersilo 3 vest	61
Staldbygning	Kyllingestald vest	15
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	153

Stuehus - Beboelse på samme ejendom		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Fodersilo 3 vest	52
Staldbygning	Kyllingestald vest	24
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	130

Nabo på Espehøjvej 14 - Nabobeboelse		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Fodersilo 3 øst	505
Staldbygning	Kyllingestald øst	448
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	625

Nabo på Espehøjvej 16 - Nabobeboelse		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Forrum vest	453
Staldbygning	Løbe-/drægtighedsstald nord	389
Gødningslager	Gyllebeholder på 1.530 m ³ fra 1990	394

Tabel 5: Afstande jf. Husdyrlovens § 8 stk. 1 - fortsat.

Husdyrgodkendelse.dk måler fra den/det stald/gødningslager, der ligger tætteste på de udpegede punkter.

Afstandskravene fra stalde og lagre til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej, og beboelse på samme ejendom er 15 m - afstandskravene til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m - afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning er på 50 m.

På kortudsnittet herunder er vist nærmeste sø, vandløb, naboskel, nabobeboelse, offentlig vej (Espehøjvej) og stuehuset på husdyrbruget. Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed, almene boring og vandværksboring ligger så langt væk, at de nærmeste øvrige punkter ikke ville kunne ses ordentligt på kortudsnittet, hvis der zoomes så langt ud, så de alle er med på kortet.

Figur 4: Kortudsnit over afstande

3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

I ansøgt drift etableres varmevekslere på de to kyllingestalde for at leve op til BAT. Varmevekslerne reducerer ammoniakemissionen fra de to kyllingestalde med 23 %.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagret fremgår af tabel 6. Den totale ammoniakemission fra husdyrbruget er i ansøgt drift på 4.778,9 kg NH₃-N/år med en merdeposition i forhold til nudrift og 8 års drift på 2.395,1 kg NH₃-N/år.

Driftstype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	4534,5	244,4	4778,9
Nudrift	2139,4	244,4	2383,8
8 års-drift	2139,4	244,4	2383,8

Tabel 6: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning, eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter).

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kategoriserer naturen i kategori 1, 2 og 3 natur og fastsætter beskyttelsesniveauer som fremgår af tabel 7.

Naturområder i nærheden af husdyrbruget er udpeget og fremgår af figur 5 og 6 og beregningerne af ammoniak til disse områder fremgår af tabel 8.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven ⁵ (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. Totaldeposition (stald og lagere) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelkovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, strandenge og søer	
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 1.000-2.500 m		

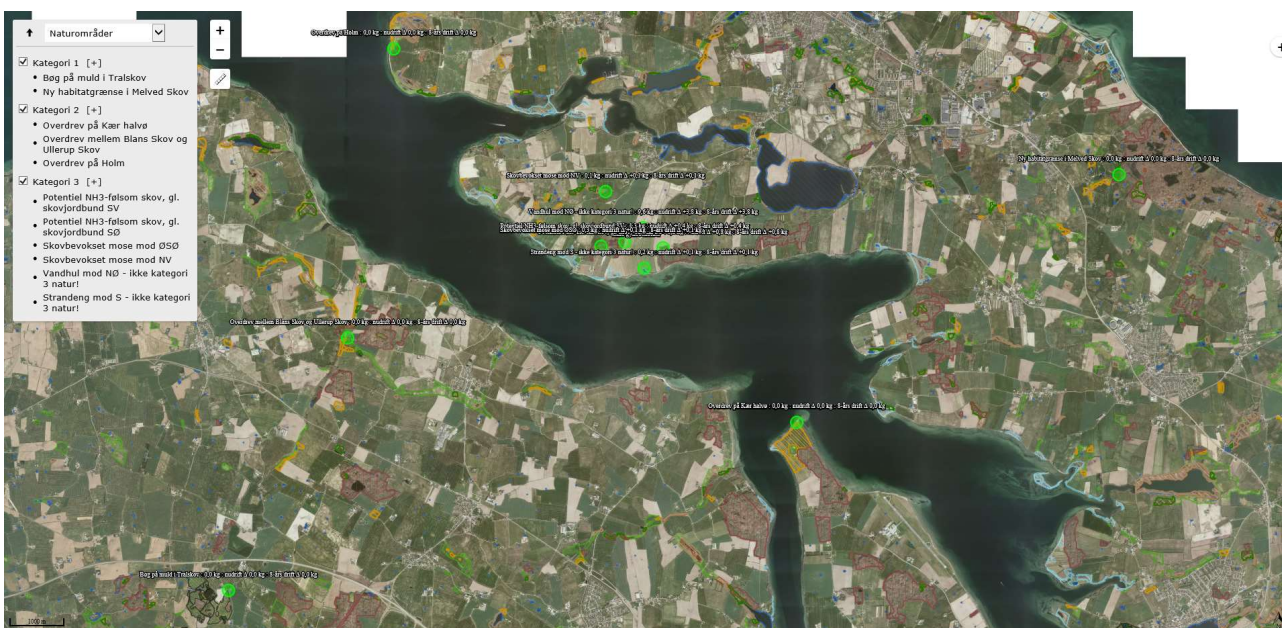
Tabel 7: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak til natur

⁵ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 240 af 13/03/2019

Figur 5: Husdyrbrugets placering i forhold til de nærmeste naturområder

Figur 6: Husdyrbrugets placering i forhold til alle udpegede naturområder

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Strandeng mod S - ikke kategori 3 natur!	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,1	0,1	0,2
Vandhul mod NØ - ikke kategori 3 natur!	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	3,8	3,8	9,6
Skovbevokset mose mod NV	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,1
Skovbevokset mose mod ØSØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,3
Potentiel NH ₃ -følsom skov, gl. skovjordbund SØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,8	0,8	1,2
Potentiel NH ₃ -følsom skov, gl. skovjordbund SV	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,4	0,4	1,3
Overdrev på Holm	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Overdrev mellem Blans Skov og Ullerup Skov	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Overdrev på Kær halvø	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Ny habitatgrænse i Melved Skov	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0
Bøg på muld i Tralskov	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0

Tabel 8: Total- og merdeposition af ammoniak til udpegede naturområder

Kategori 1 natur

Det nærmeste kategori 1 naturområde er et skovområde med bøg på muld i Tralskov i Natura 2000 habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov, der ligger ca. 10 km sydvest for husdyrbruget. Der er desuden udpeget et ammoniakdepositions punkt ca. 9 m km øst for husdyrbruget ved Melskov i Nørreskovene. Her er kanten af den nye habitatafgrænsning udpeget. Det kan således være, at de nærmeste kategori 1 naturområder reelt udpeges længere væk end punktet er sat.

Kategori 2 natur

De nærmeste kategori 2 naturarealer er ifølge Husdyrgodkendelse.dk tre overdrev på henholdsvis Kær halvø knap 5 km sydøst for husdyrbruget, mellem Blans Skov og Ullerup Skov knap 6 km vestsydvest for husdyrbruget og på Holm knap 6 km nordvest for husdyrbruget.

Kategori 3 natur og § 3 områder

De nærmeste kategori 3 naturområder er ifølge Husdyrgodkendelse.dk en række moser og potentielle ammoniakfølsomme skove fra ca. 300 m til 1.000 m fra centrum af husdyrbruget.

Herudover er de nærmeste øvrige former for naturarealer udpeget. Disse er et mindre bevokset vandhul på nordsiden af Espehøjvej 15 samt en strandeng ved kysten syd for husdyrbruget. Disse naturområder er ikke kategori 3 natur, men er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Bilag IV-arter m.v.

Bilag IV-arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV⁶ fremgår en liste over arters udbredelse i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁷. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget (arten er medtaget, hvis den fremgår af en af rapporterne).

Dansk navn:	Videnskabeligt artsnavn:
Brunflagermus	Nyctalus noctula
Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus
Markfirben	Lacerta agilis
Stor vandsalamander	Triturus cristatus
Løgfrø	Pelobates fuscus
Løvfrø	Hyla arborea
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Strandtudse	Bufo calamita
Grøn mosaikguldsmed	Aeshna viridis

Tabel 9: Liste over bilag IV-arter

Ifølge Sønderborg Kommunes interne kortlag over bilag IV arter og padder er der registreret løvfrø inden for 1.000 m fra staldene (se figur 7).

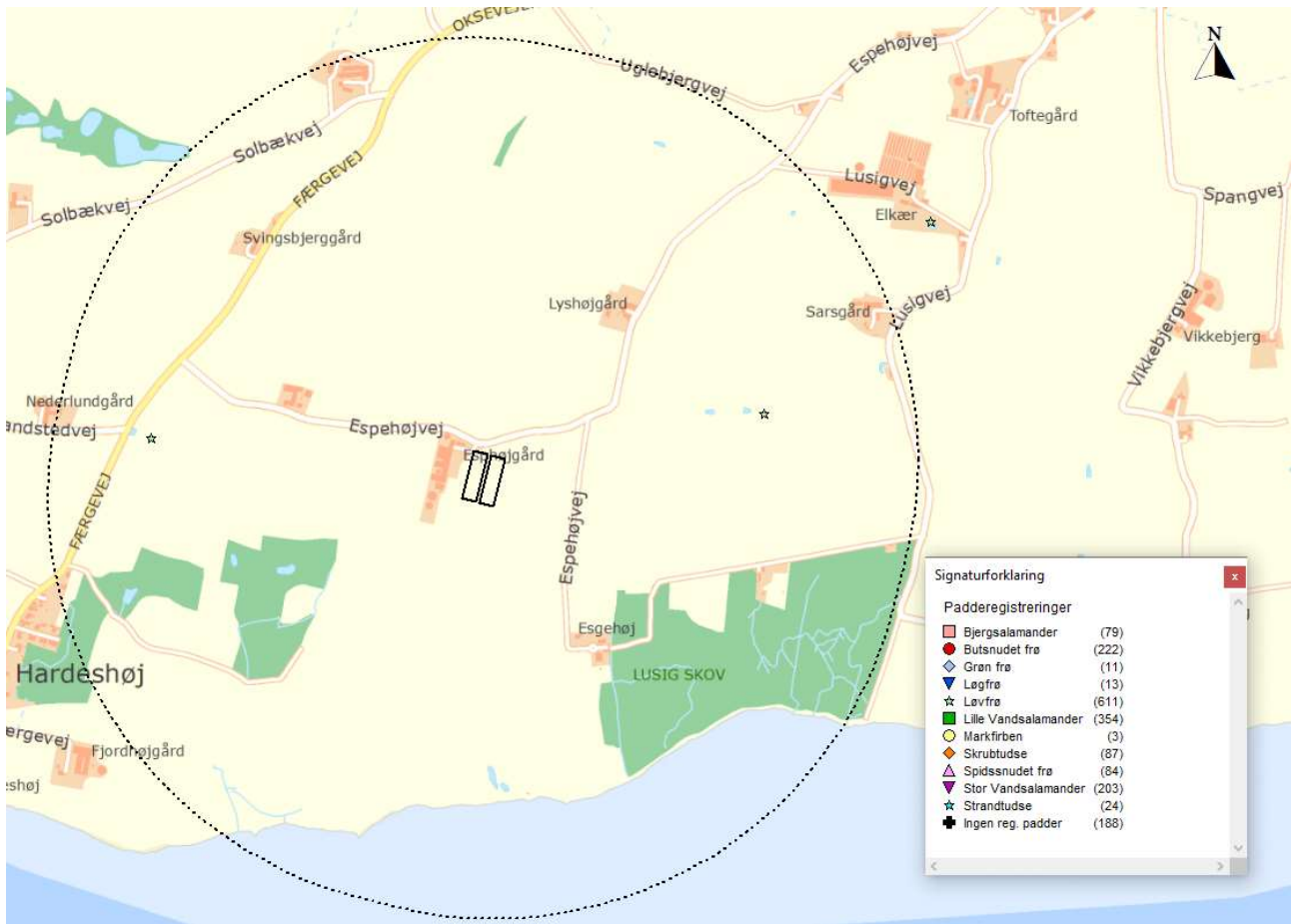
Der fremgår ingen registreringer af bilag IV-arter inden for 1.000 m fra husdyrbruget på kortene over naturdata på Danmarks Miljøportal (se figur 8). Kortene over naturdata på Danmarks Miljøportal dog virker tilsyneladende ikke d.d., idet det er ikke er muligt at lave søgninger. Se fejlmeddelelse på kortudsnittet i figuren.

Kort over økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser fremgår af figur 9.

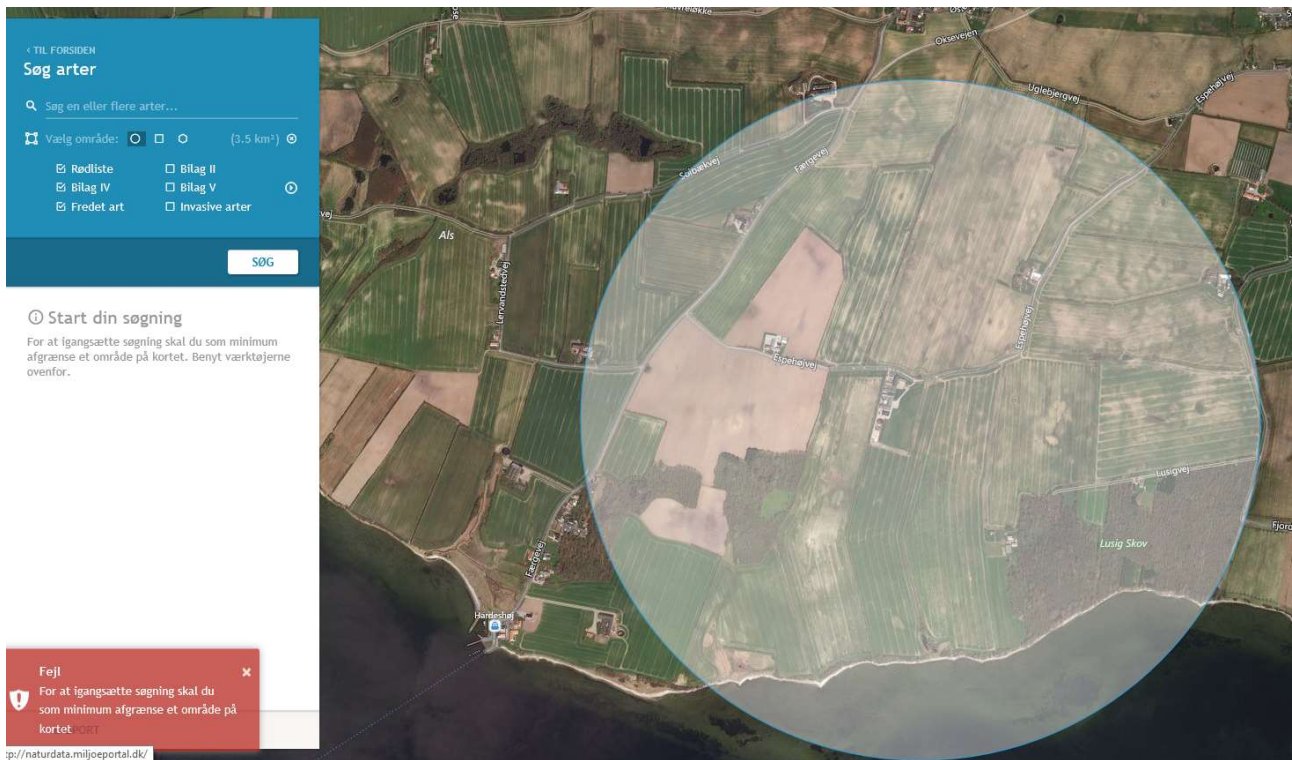
⁶ Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>

⁷ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>

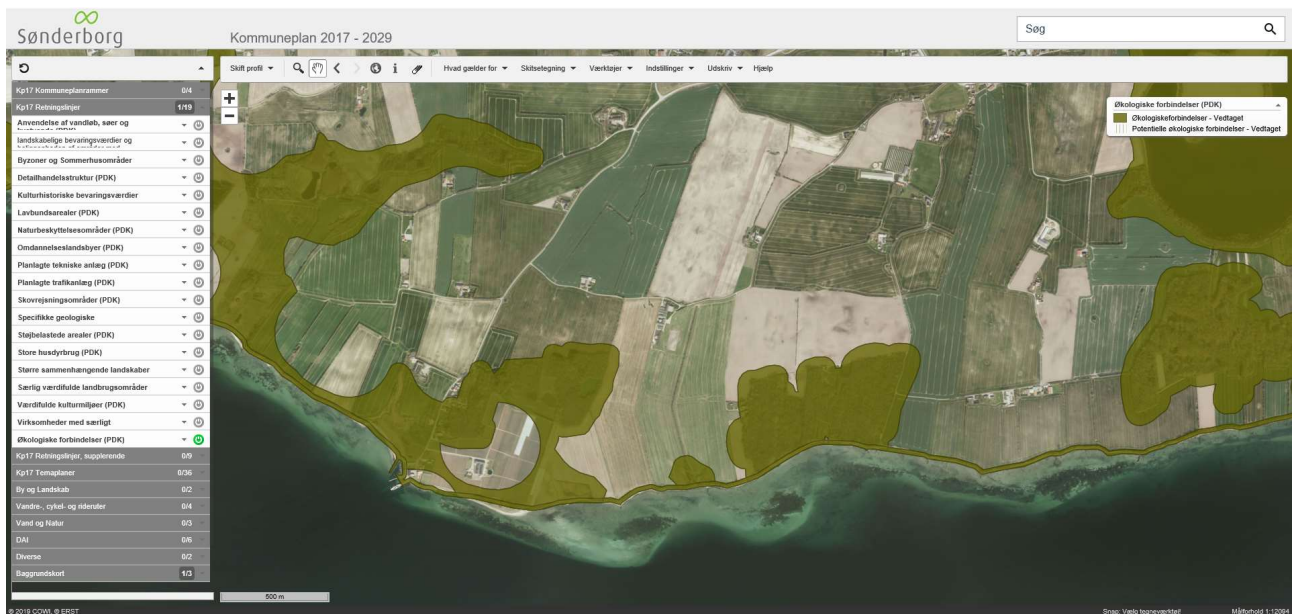

Figur 7: Kortlag over bilag IV registreringer m.v. fra Sønderborg Kommune

Figur 8: Kort over bilag IV registreringer mv. fra Danmarks Miljøportal, Naturdata

De nærmeste økologiske og potentielle økologiske forbindelser er udpeget rundt omkring områdets § 3 naturarealer.

Figur 9: Kort over økologiske og potentielle økologiske forbindelser fra Plandata.dk

3.6 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)

Nærmeste lugtberegningpunkter er udpeget i skema 214279 i Husdyrgodkendelse.dk, se figur 10.

Der er ikke kumulation i forhold til lugt fra andre husdyrbrug i forhold til lugt til enkelt beboelse, samlet bebyggelse eller byzone, idet der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N

pr. år inden for 100 m fra de udpegede enkelt beboelser eller 300 m fra de udpegede samlede bebyggelser eller byzone- og sommerhusområder.

Figur 10: Nærmeste naboer, samlede bebyggelser og byzone/sommerhusområder

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Færgevej 60	0	NY	441,8	441,8	794,8	Ja
Færgevej 62	0	NY	441,8	441,8	778,4	Ja
Færgevej 47	1	NY	844,7	929,1	1026,3	Ja
Rekreative formål?	1	NY	844,7	929,1	994,2	Ja
Svingbjergvej 2	0	NY	844,7	844,7	1177,9	Ja
Blans, Ullerup	0	NY	1084,5	1030,3	4146,2	Ja
Holm, Nordborg	0	NY	1084,5	1084,5	2986,3	Ja
Oksbøl Ejerlav, Oksbøl	0	NY	1084,5	1084,5	2667,4	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

* Geneafstanden fra NY modellen er 0, selvom der er en faktisk lugt fra staldgruppen. Dette skyldes at lugten er for lav til at lugtspredningen kan beregnes.

Konsekvenszone: 898 m

Tablet 10: Beregning af lugtgeneafstande til nærmeste naboer, samlet bebyggelse og byzoner

3.7 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)

I de efterfølgende underpunkter beskrives potentielle gener fra støj, rystelser og vibrationer, støv, lys, skadedyr og transport.

3.7.1 Støj (B7, D1b)

De største støjklender vil være ventilationen, aftipning af korn i korngrav i foderladen, beluftning af korn i den store silo, indblæsning af foder i fodersiloer, gylleomrøring i forbindelse med udbringning af husdyrgødning samt transport af dyr, foder og husdyrgødning mv.

Figur 11: Støjklider (og udvendig belysning)

Ventilationsanlæggene bliver alle nye og støjsvage typer. Ventilationsanlæggene i de eksisterende stalde bliver ikke benyttet længere. Ventilationen kommer til at køre døgnet rundt.

Der sker ingen ændringer i forhold til anvendelsen af den store kornsilø. Siloen fyldes i høstperioden. Korn tippes i korngraven i foderladen og snegles op i siloen. Kornet beluftes i siloen i en periode afhængigt af kornets vandindhold.

Fodersiloerne ved kyllingestaldene vil blive fyldt af foderleverandøren ved indblæsning direkte i fodersiloerne. Endvidere vil korn køres fra den store silo til fodersiloerne med sugebil.

3.7.2 Rystelser og vibrationer (B7, D1b)

Der kan eventuelt forekomme mindre rystelser i forbindelse med transporten til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Der sker ingen ændringer i kilderne til rystelser og vibrationer fra husdyrbruget med det ansøgte. Kilder kan fx være ventilationsanlæg, foderanlæg, pumper, korntøringsblæser, varmevekslere og andre maskiner.

3.7.3 Støv (B7, D1b)

Kørearealerne rundt omkring bygningerne bliver dels asfalterede og dels grusbelagte. Støv vil primært forekomme fra ventilationen samt opstå i forbindelse med kørsel på grusarealer. Op til 80 % af gyllen i bedriften udlægges med gylleudlægger. Ved brug af gylleudlægger pumpes gylle gennem slange ud til gylleudlæggeren på marken, eller transporteres i lastbiler til en mobil buffertank, hvorfra det pumpes til gylleudlæggeren. Her ved undgås jord med gyllerester på vejene.

Der kan forekomme en lille smule støv ved tipning af korn i korngraven i foderladen eller ved indblæsning af foder i fodersiloer. I fodersiloer blæses foderet ind under tryk, hvorfor en del af støvet vil blive trykket ud af siloerne. Ved fyldning af fodersiloerne vil foderleverandøren normalt montere en støvpose i forbindelse med siloerne, der fanger støvet i forbindelse med indblæsningen af foderet. Fra fodersiloerne vil foderet blive ledt ind i lukkede forrum i staldene gennem lukkede rørsystemer. Her vil foderet blive vejlet og blandet og ledt videre ind i staldene.

Strøelsen der vil blive benyttet i staldene er forbehandlet ved varmebehandling i overensstemmelse med Salmonellahandlingsplanen. Strøelsen vil bestå af fx snittet halm, spåner og træpiller som støver begrænset. I varme perioder vil der ske overbrusning i kyllingestaldene, hvilket vil medvirke til at binde eventuelt støv i staldene.

3.7.4 Lys (B7, D1b)

Belysningen på husdyrbruget fremgår af figur 11. I dag er den eneste udvendige belysning pyntebelysning i gårdspladsen ved stuehuset. Der vil blive opsat indgangslamper ved forrummene og skråtstillede projektører på kyllingestaldenes nordgavle, der oplyser nærområdet.

Lamperne ved forrummene vil blive timer- og sensorstyrede, og projektørerne vil blive med manuel tænd og sluk. Projektørerne skal udelukkende benyttes ved ind- og udlevering af dyr samt ved udmugning, når dette sker i mørke perioder.

Lyspåvirkning fra lastbiler er kortvarig. Lastbiler og traktorer med lys holder kortvarigt ved siloer, stalde, foderladen og gyllebeholdere.

3.7.5 Skadedyr (B7)

Ud fra ansøgers erfaringer fra de andre husdyrbrug i bedriften vil der ikke opstå problemer med fluer. Der forventes derfor ikke behov for fluebekæmpelse. Hvis der bliver behov for fluebekæmpelse, vil det ske i overensstemmelse med Institut for Agroøkologis vejledning⁸.

Der er indgået aftale med Ewers Skadedyr ApS om bekæmpelse af rotter og mus. Der er opsat et antal klapfælder rundt omkring på ejendommen. Hvis der konstateres rotter, vil der endvidere blive opstillet kasser med rottegift.

---

⁸ <https://agro.au.dk/myndighedsraadgivning/>

3.7.6 Transporter (B7)

Transporter sker via Espehøjvej og overkørslerne fra Espehøjvej. En eksisterende overkørsel til marken øst for det eksisterende bygnings sæt vil blive udbygget og fremadrettet blive benyttet til de fleste transporter til og fra husdyrbruget. De eksisterende overkørsler vil fortsat blive benyttet til transporter til og fra gyllebeholdere og foderlade.

Transporterne vil ikke ske ad Espehøjvej gennem Broballe, da vejen er alt for smal. Stedkendte chauffører vil derfor aldrig vælge at køre ad denne vej.

Tunge transporter forsøges begrænset til hverdage og dagtimerne. Vejret kan dog bevirke, at der i forbindelse med gylleudbringning og høst er behov for kunne køre mere eller mindre i døgndrift.

Da der pt ikke er dyr på husdyrbruget, er der ikke opgjort transporter i forbindelse med selve dyreholdet i staldene i nudrift, idet der ikke er kendskab til, hvad antallet af transporter har været.

Tunge transporter (en transport ind og ud betragtes som en samlet kørsel)	Nudrift antal/år	Ansøgt drift antal/år
Levering af dyr (lastbil)	0	ca. 8
Afhentning af slagtekyllinger (lastbil)	0	maks. 200
Afhentning af døde dyr (Daka) (lastbil)	0	ca. 52
Foder (lastbil, ca. 36 eller 39 ton pr. læs)	0	ca. 100
Transport af korn til silo (traktor og vogn, ca. 25 ton pr. læs)	ca. 36	ca. 36
Transport af strøelse (lastbil)	0	ca. 2
Dieselolie (lastbil)	ca. 5	ca. 5
Fyringsolie til stuehus og eventuel opvarmning af kyllingestalde (lastbil)	ca. 1	ca. 20
Diverse sække- og pallevare (lastbil)	0	ca. 6
Tilkørsel af gylle til gyllebeholder (lastbil, ca. 40 ton)	ca. 50	ca. 50
Udkørsel fra gyllebeholder (traktor og vogn, 25 ton)	maks. 104	maks. 104
Transport af fjerkrægødning til markstak (traktor og vogn, 15 ton) - alternativt til biogas-anlæg (lastbil, ca. 30 ton pr. læs)	0	maks. 150
Transport af affald (lastbil)	ca. 12	ca. 12
Maksimalt i alt	ca. 209	ca. 745

Tabel 11: Skønnede antal transporter

Ud over ovenstående transporter vil der være personbiltransporter (personale, kontrolinstanser, dyrlæge m.v.). Markbruget sker med udgangspunkt i Kanalvej 10.

3.8 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)

3.8.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr opbevares i plastcontainere, som stilles ved forrummene. Dyr til afhentning tilmeldes via app på mobiltelefonen. Daka genanvender de døde dyr som råvarer i biodiesel og kød- og benmelsproduktion.

3.8.2 Affald (B8)

Der er fokus på at producere så lidt affald som muligt. Affald fra husdyrbruget sorteres, opbevares og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativ.

Herunder er oplistet husdyrbrugets forventede affaldstyper, opbevaringssteder, transportører, modtageanlæg samt skønnede årlige affaldsmængder.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olje- og kemikalieaffald:				
Batterier – alle typer	Samles i forrum	Transporterer selv	Glansager Genbrugsplads	maks. 10 stk.
Fast affald:				
Tom emballage (papir/pap) (genbrugelig fraktion)	Samles i forrum	Transporterer selv	Glansager Genbrugsplads	maks. 100 kg
Tom emballage (plast) (genbrugelig fraktion)	Samles i forrum	Transporterer selv	Glansager Genbrugsplads	maks. 100 kg
Lysstofrør og LED-rør	Samles i forrum	Transporterer selv	Glansager Genbrugsplads	maks. 20 stk.
Jern og metal	Samles i forrum	Skrothandler	Kendes ikke	0-1 ton
Diverse brændbart	Container et af forrummene	K.R. Schmatz & Sønner	Sønderborg Kraftvarmeværk I/S	1 x 800 l maks. 12 gange om året
Døde dyr	I container ved forrummene	Daka	Daka	ca. 104 containere*

Tabel 12: Affaldshåndtering og mængder

* Af smittehensyn blandes døde dyr fra de forskellige stalde ikke. Der kommer således en container til hver af kyllingestaldene.

Alle maskiner serviceres på værksted. Der er derfor intet affald i form af spildolie, olie- og brændstoffiltre eller blyakkumulatorer. Der benyttes heller ikke spraydåser i forbindelse med husdyrbruget.

Der er vil ikke komme affald i form af medicinrester, idet der normalt ikke benyttes medicin. Hvis der benyttes medicin, tager dyrlægen eventuelle rester med retur.

3.8.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Stuehuset opvarmes med fyringsolie. Olietanken er på 2.500 l og står i et fyrrum maskinhuset. Som tidligere nævnt er både stuehus og maskinhus udlejet.

Der er endvidere opstillet en 4.000 l dieselolietank ved maskinhuset, der formodentlig vil blive flyttet til en anden placering.

Olietankene er på ben, har påfyldningsalarmer og automatisk påfyldningsstop ved fuld brændstoftank.

Normalt vil der ikke blive opbevaret kemikalier eller andre olieråvarer på husdyrbruget. Det eneste produkt, der vil blive opbevaret, er vaskemidler, der kommer til at stå i et af forrummene. Det maksimale oplag på husdyrbruget vil være ca. 100 liter vaskemidler.

Skulle der blive behov for opbevaring af olie eller kemikalier, vil disse blive opbevaret indendørs på uigennemtrængeligt gulv og uden mulighed for afløb til afløbssystemer.

3.8.4 Energiforbrug (B8)

Der vil primært blive anvendt el til ventilation, belysning, drift af foderanlæg, varmevekslere, blæser til korn-tørring og øvrige elektriske maskiner.

Kyllingestaldene vil blive isolerede og forventes opvarmet med enten fyringsolie eller gas. Stuehuset opvarmes med fyringsolie. Med etablering af varmevekslere bliver energiforbruget væsentligt mindre, end hvis varmevekslerne ikke blev etableret.

Dieselolie benyttes til maskiner til bl.a. udmugning, sugebil samt til markmaskiner, som kommer forbi og tanker op.

Den nye ventilation forventes at blive lavenergiforbrugende LPV-undertryksventilation (Low Power Ventilation) fra Skov A/S reguleret med Dynamic Multistep®. I varme perioder vil gavlventilatorerne blive tændt for at sikre tilstrækkelig ventilation i kyllingestaldene.

Alle ventilatorer vil blive vasket i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden). Der kommer temperaturstyring og alarmer mv. på ventilationsanlæggene i stalde.

Der etableres LED-belysning i kyllingestaldene.

Der bliver installeret automatisk lysstyring og lysdæmpning i begge kyllingestalde.

Husdyrbrugets skønnede energiforbrug fremgår af nedenstående tabel.

Type	Forbrug nudrift	Skønnet forbrug ansøgt drift
El	ikke opgjort	ca. 150.000 kWh
Gas/fyringsolie til stalde	ikke opgjort	ca. 100.000 kg eller 120.000 l
Dieselolie	ca. 26.000 l	ca. 26.000 l

Tabel 13: Energiforbrug

3.8.5 Vandforbrug (B8)

Vand vil primært blive benyttet til drikkevand til dyr, vask af stalde, sanitære forhold og forbrug i boligen. Der kommer separat vandmåler til kyllingestaldene.

Type	Forbrug nudrift	Skønnet forbrug ansøgt drift
Drikkevand og vaskevand	ikke opgjort	ca. 6.500 m ³

Tabel 14: Vandforbrug før og efter

Forbrug af vand i det udlejede stuehus er ikke opgjort.

Ejendommen forsynes med vand fra Oksbøl Vandværk.

Rengøring af maskiner kommer enten til at ske på en anden ejendom eller inde i fjerkræstaldene i forbindelse med tømning og rengøring af stalde.

Der er ingen markvandingstilladelser til bedriftens arealer.

Drikkevandssystemerne bliver drikkenipler i begge kyllingestaldene.

Kyllingestaldene vil blive vasket efter hvert hold. Overbrusningsanlægget vil blive benyttet til iblødsætning af staldene.

3.8.6 Spildevand og restvand (B8)

Tagvand fra det eksisterende bygningsæt ledes så vidt vides alt sammen til en rørledning, den ender i en sø i en strandeng ved kysten syd for husdyrbruget. Inden udløb til havet løber vandet ind i et lukket rør.

Der vil udelukkende blive afledt overfladevand fra tagene og eventuelt fra det asfalterede køreareal nord for staldene. Overfladevandet vil bestå af regnvand samt eventuelle støv- og jordpartikler fra tage og kørearealer.

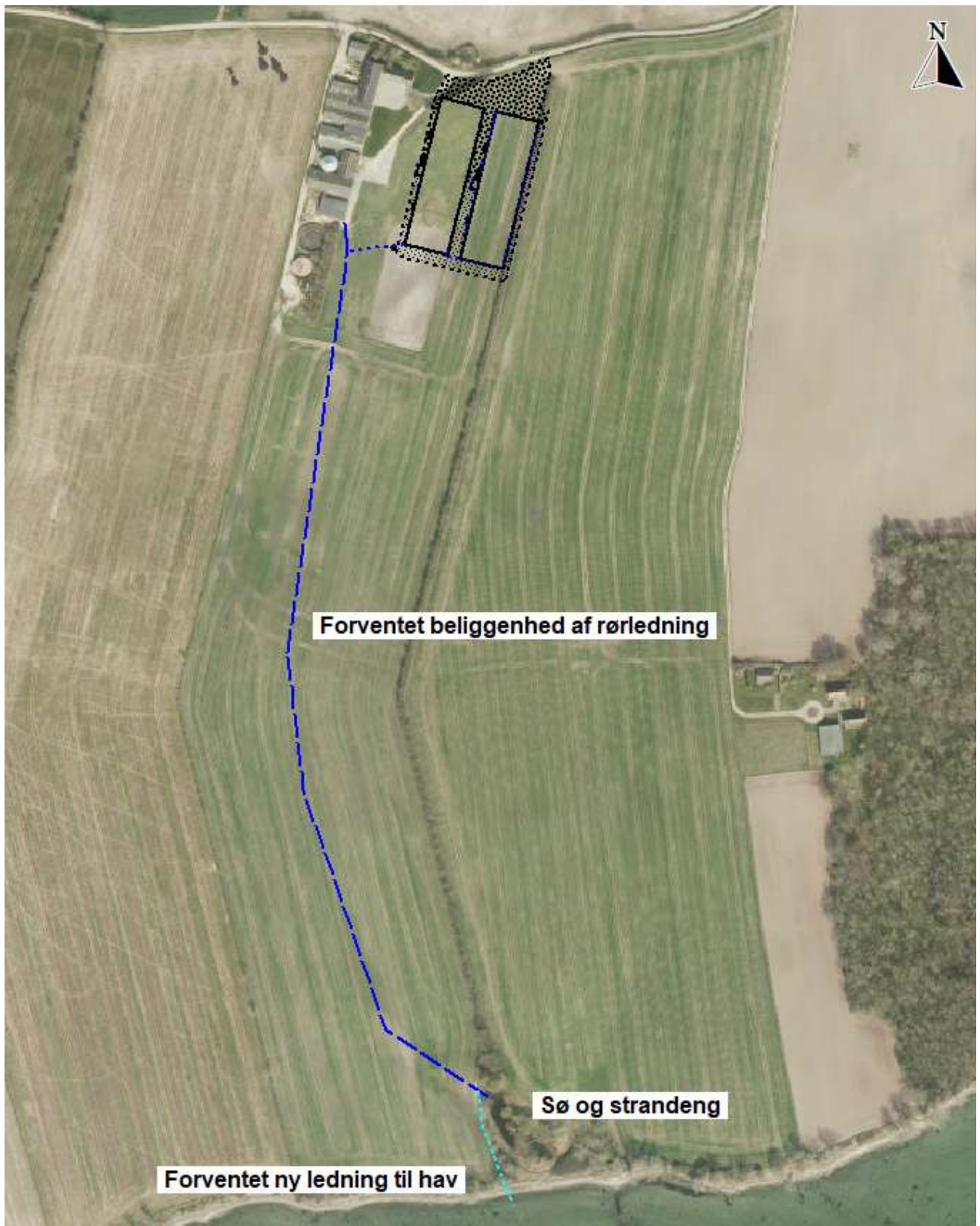
De nye kyllingestalde ønskes koblet på rørledningen umiddelbart vest eller sydvest for kyllingestaldene. Kommunen har oplyst, at en sådan tilkobling forventes at medføre en tilstandsændring af en nedstrøms beliggende strandeng og sø, og at tag- og overfladevand fra husdyrbruget i stedet skal ledes uden om naturarealet. Rørledningen afbrydes derfor umiddelbart før indløbet i strandengen og der vil i stedet blive etableret en udledning direkte til havet (se figur 12).

I forbindelse med det ene forrum vil der blive etableret toiletfaciliteter. Som udgangspunkt ønskes etableret en nedgravet lukket samletank på 3-5 m³, som vil blive tømt af tømningssfirma, der kører spildevandet til et spildevandsrensingsanlæg.

Vaskevand fra kyllingestaldene vil blive ledt til en 20 m³ opsamlingsbeholder via rørledninger. Fra opsamlingsbeholderen vil der blive etableret en ledning til en af gyllebeholderne, så vandet kan pumpes til opbevaring her. Alternativt kan beholderen tømmes vha. slamsuger eller gyllevogn.

Sanitært spildevand fra stuehuset ledes fortsat til septiktank, som så vidt vides har udledning til rørledningen til søen i strandengen. Der er ikke planlagt ændringer af udledningen fra stuehuset, da der ikke sker ændringer af afledningen her fra.

Der vil blive ansøgt om udledningstilladelse til udledning af overfladevand direkte til hav samt til etablering af samletank til sanitært spildevand fra forrum i stalden.

Figur 12: Ledningsplan

3.9 Forurenings- og genebegrænsende tiltag (B7)

Husdyrbrugets daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet i punkterne 3.5 -3.8. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand er beskrevet i husdyrbrugets foreløbige beredskabsplan. Beredskabsplanen vil blive opbevaret i et af forrummene samt i kontoret i hønsestalden på Fynshavvej 44. Beredskabsplanen vil blive opdateret en gang årligt.

De største ulykker der kan forekomme på husdyrbruget, der kan give anledning til en akut forurening, er udslip af gylle eller fx olie eller kemikalier. Stalde, rørledninger til vaskevand og gyllebeholdere er og bliver etableret med tætte og stabile bunde og sider, og der er sørget for tilstrækkelig opbevaringskapacitet af husdyrbrugets gødnings- og vaskevandsproduktion (se punkt 3.1.2). Gyllebeholdere er desuden omfattet af 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende.

Ud fra et højdekort ses det, at terrænet omkring gyllebeholdere skrånede svagt mod øst og syd. Hvis der sker udslip af gylle, vil gyllen samle sig i lavninger øst og syd for gyllebeholdere, og der vil blive igangsat inddæmning og opsugning af gyllen med det samme.

Vaskemidler håndteres indendørs på befæstede arealer uden mulighed for afløb til overfladevandssystem.

Selv om dyreholdet på Espehøjvej er konventionelt, drives bedriftens arealer stadig økologiske. Endvidere sker markdriften fra Kanalvej 10. Der er derfor intet kemirum til sprøjtemidler mv. på husdyrbruget.

3.10 Forslag til egenkontrol (B7)

Ud fra dialog med Rokkedahl forslås nedenstående egenkontrolvilkår for varmevekslerne.

Varmevekslerne skal være i drift når, der er dyr i kyllingestaldene. Der skal installeres en timetæller, så den årlige driftstid kan dokumenteres. Varmevekslerne skal rengøres efter hvert hold slagtekyllinger. Ved driftstop mens der er dyr i staldene, skal der tilkaldes service, såfremt anlægget ikke kan serviceres og idriftsættes af husdyrbruget selv inden for et døgn. I forbindelse med totalt nedbrud skal varmevekslerne være oppe at køre igen, inden der er gået en uge.

Rokkedahl oplyser, at anlægget er så driftssikkert og enkelt, at der ikke er behov for en fast serviceaftale, og at det er tilstrækkeligt, at der rekvireres service/reparation ved behov.

For at leve op til kravet om, at der årligt skal indsendes logbog for miljøteknologi forslås det, at der skal føres logbog over dato og art af servicebesøg samt over perioder, hvor varmeveksleren er slukket fx pga. reparation eller tomgangsperioder.

3.11 BAT-Ammoniakemission (B9, C2)

For at leve op til BAT med henblik på ammoniakreduktion er der behov for at anvende teknologi i form af varmevekslere. Effekten af varmevekslerne er indsat med 23 %, som er det nødvendige for at BAT-niveauet kan overholdes.

Det samlede BAT-krav for stalde og lagre er i Husdyrgodkendelse.dk beregnet til 4.780 kg NH₃-N/år, og ammoniakemissionen er på 4.779 kg NH₃-N/år. Dermed er det vejledende emissionsniveau overholdt.

Samlet BAT beregning			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	4536	244	4780
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	4534	244	4779
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	2
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 15: Samlet BAT beregning

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde				
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c
Kyllingestald vest	Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,57	0,74
Kyllingestald øst	Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,57	0,74

^c BAT krav ved eksisterende stald er tabelværdien for staldtypen. BAT kravet kan være lavere i den aktuelle situation, hvis der fastsættes vilkår til eksisterende stald i en tidligere godkendelse.

Tabel 16: Tabel over BAT-krav for nye og eksisterende stalde

Ammoniaktab pr. produktion opnåelig ved anvendelse af BAT						
Produktion	Areal (m ²)	BAT krav (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	Korrektionsfaktor for udegående	Vejl. sum (kg NH ₃ -N / år)	Ansøgers forslag (kg NH ₃ -N / år)	Kommunens krav (kg NH ₃ -N / år)
(#240881) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	3979	0,57	1	2268		
(#240880) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	3979	0,57	1	2268		

Tabel 17: Tabel over forudsætninger for beregningen for BAT-beregningen for stalde

3.12 Grænseoverskridende virkninger (B10)

Der er ca. 16 km fra husdyrbruget til den dansk-tyske grænse.

4. Projektets indvirkninger for miljø, natur og mennesker (D) og tiltag for at mindske virkningerne (D1c).

Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 6 skal ansøgningen på passende måde påvise, beskrive og vurdere det ansøgt væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og bilag IV arter (D1c)

(Kulturarv og landskabet)

Landskab og terræn

Som beskrevet under punkt 3.4 ligger husdyrbruget inden for udpegningerne Kystnærhedszonen, Større sammenhængende landskaber, Bevaringsværdige landskaber og Værdifulde landbrugsområder og delvist inden for Kystlandskaber.

Kommunen har vurderet følgende:

Ejendommen ligger i et område med væsentlige landskabelige interesser og opleves som generelt roligt og uforstyrret. Ejendommen ligger på en matrikel, som skråner ned mod vandet, med fint kig til den modsatte kyst. Arealet, hvor staldene er tænkt placeret, skråner ganske meget, og der skal derfor findes en løsning, så staldene ikke kommer til at "svæve" på et plateau. Det kan blive nødvendigt at grave staldene lidt ned. Nødvendig terrænregulering skal ske med blød hældning, som virker naturlig i landskabet. Derudover vil der blive stillet vilkår til afskærmende beplantning og visuel udformning af staldene, bl.a. farve.

I projekteringen skal der desuden tages højde for at f.eks. siloerne ikke blive så høje, at de vil forstyrre oplevelsen af landskabet.

Kyllingestaldene ønskes etableret i lysegrå sandwichpaneler med gråt eternittag med hvide porte, døre og vinduer, antracitgrå eller grønne varmevekslere i sandwichpaneler og rustfri stål og fodersiloerne bliver i enten ufarvet stål eller gråhvid glasfiber tilsvarende staldene og siloerne på Fynshavvej 44. Uanset hvilke farver, der vælges, vil staldanlægget kunne ses fra visse vinkler. Det vurderes, at de grå og eventuelt grønne farver falder meget godt ind i landskabet. Kommunen kan for at vurdere farverne, besøge staldene på Fynshavvej 44.

Som beskrevet i afsnit 3.2 er de eksisterende bygninger etableret i kote 13, og de nye kyllingestalde etableres i kote 11 og med en kiphøjde, der ligger ca. 5-6 m lavere i terrænet i forhold til toppen af foderladen og den store silo. For at staldene ikke kommer til at "svæve", etableres en bakke syd for kørearealet syd for stal-

dene. Bakken vil strække sig over ca. 10 m, og der vil ske opfyldning i 1-3 meters højde (se bilag 3). Umiddelbart syd for bakken planlægges etableret en række hurtigt voksende træer, fx poppel, der senere kan skæres ned, når den øvrige beplantning er vokset op. Af øvrig beplantning ønskes fx birk, elm og røn, eller andre træer og buske, der ikke bærer frugt eller kun kortvarigt er frugt bærende. Dette er for at undgå at tiltrække vilde fugle af hensyn til smitterisiko.

Det levende hegn øst for kyllingestaldene forsøges bibeholdt under etableringen af kyllingestaldene. Såfremt hegnet beskadiges under byggeriet, vil der blive genplantet. Alternativt vil der blive etableret et nyt levende hegn lidt længere mod øst. Tjørnehgnet i skel mod vest er klippet ned for få år siden, for at forynge hegnet. Hegnet er ved at skyde op igen.

I forhold til husdyrbrugets visuelle påvirkning set fra den modsatte kyst, så er det pga. afstanden på knap 2,7 km meget svært at erkende bygningerne fra Jyllandssiden. Se figur 13 herunder. Den røde pil peger på de eksisterende bygninger på husdyrbruget.

Figur 13: Espehøjvej 15 set fra Jyllandssiden for ende af vejen matr. nr. 7000a af Snogbæk, Sottrup

Kulturarv

Der vil skulle ske en del jordarbejde hvor kyllingestaldene skal placeres. Da der ikke tidligere er registreret fund af fortidsminder i umiddelbar tilknytning til det eksisterende bygningsæt, forventes der heller ikke at ligge fortidsminder, hvor stalden placeres. Såfremt der under gravearbejdet stødes på noget, der ligner fortidsminder, vil gravearbejdet blive indstillet og Museum Sønderjylland tilkaldt.

4.2 Begrænsning af ammoniakemission (D1c)

(Menneskers sundhed, luft)

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-niveauet for ammoniak overholdes (se punkt 3.11).

BAT-niveauet er lovbestemt og sikrer, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget er på et niveau, der svarer til, at der er valgt staldsystemer og/eller teknologi, der er blandt de bedst tilgængelige til at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrug, bidrager til, at målet for reduktion af ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur.

Da BAT-niveauet overholdes, vurderes det, at der sker tilstrækkelig begrænsning af ammoniakemissionen.

Som beskrevet etableres varmevekslere i forbindelse med kyllingestaldene.

4.3 Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)

(Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter)

Ammoniakdepositionen til nærmeste natur er beskrevet under punkt 3.5.

Ammoniaktotaldepositionen til nærmeste kategori 1 natur samt nærmeste forventede nye kategori 1 natur er på 0,0 kg NH₃-N/ha/år. I forhold til kategori 1 natur er den tilladte ammoniaktotaldeposition på 0,2, 0,4 eller 0,7 kg NH₃-N/ha/år afhængigt af, hvor mange husdyrbrug der ligger inden for 2,5 km og husdyrbrugenes ammoniakemission (se kumulationsreglerne i tabel 7). Husdyrgodkendelse.dk understøtter ikke beregninger længere væk end 4 km fra husdyrbruget, og vil altid vise 0,0 kg NH₃-N/ha/år, når afstanden er større end 4 km, som det er tilfældet for Espehøjvej 15.

Ammoniaktotaldepositionen til nærmeste kategori 2 natur er også på 0,0 kg NH₃-N/ha/år.

I forhold til nærmeste kategori 3 natur er den maksimale ammoniakmerdeposition på 0,8 kg NH₃-N/ha/år i forhold til både 8 års drift og nudrift. Højeste deposition er til en potentiel ammoniakfølsom skov sydøst for husdyrbruget.

I forhold til øvrig natur er den største merdeposition til det nærmeste vandhul på ca. 3,8 kg NH₃-N/ha/år i forhold til både 8 års drift og nudrift.

Kommunen er blevet anmodet om at vurdere, om merdepositionen til vandhullet er acceptabel. Vandhullet er et meget lille tilgroet vandhul, der ligger klods op ad Espehøjvej samt i kanten af en markareal. Vandhullet forventes derfor at være næringsstofpåvirket i forvejen.

Kommunen har vurderet følgende:

"Søen var ved besigtigelsen i starten af marts 2020 helt tilgroet og vandstanden var lav. Søen ligger delvis op til Espehøjvej og delvis omgivet af dyrket mark.

Det vurderes, at søen med sin beliggenhed tæt på husdyrbruget omgivet af dyrket mark er påvirket af næringsstoffer. Da søen er helt tilgroet og vandstanden lav vurderes det at søen ikke har funktion som ynglelokalitet for områdets bestand af løvfrøer. Det vurderes, at en merdeposition på ca. 3,8 kg N/ha/år ikke vil ændre søens tilstand."

En merdeposition på 1 kg NH₃-N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en tilstandsændring af et almindeligt § 3 naturområde, som ligger uden for Natura 2000 område.

Tålegrænser for natur fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 2. Empirisk baserede tålegrænser for naturbeskyttelseslovens terrestriske naturtyper samt for klit, løv- og nåleskov baseret på de seneste anbefalinger fra UNECE, 2011.

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	¹ sure overdrev 10-15, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	8-20	grå klit og grønsværklit 8-15, øvrig klit 10-20
Hede	10-20	der kan være klit kortlagt som § 3 hede
Fersk eng	15-25	^{1,2}
Strandeng	30-40	^{1,2}
Mose (og kær)	5-30	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-30
Løvskov	10-20	Skovbevoksede tørvemoser 10-15
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland / hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig. Dette vil primært gælde engarealer og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Tabel 17: Tålegrænser for terrestriske naturtyper⁹.

Total-kvælstofdepositionen i Sønderborg Kommune ligger ifølge Institut for Miljøvidenskab, Aarhus Universitet på 16,6 kg N/ha for 2017¹⁰.

Ingen af de øvre tålegrænser for terrestrisk natur i nærheden af husdyrbruget er overskredet, når man lægger kvælstofdepositionen for kommunen sammen med den beregnede totaldeposition for de udpegede naturområder.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at udvidelsen ikke kan påvirke de omgivende naturtyper negativt.

Bilag IV arter m.v.

Som beskrevet under punkt 3.5 er de potentielle bilag IV-arter, der kan forekomme i området flagermus, markfirben og padder.

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskjul og overvintringssted for flagermus. Umiddelbart vurderes det at svinestaldene ikke har huset flagermus, det staldene er etableret helt tætte.

Flere af områdets søer og vådområder **kan** være levested for særligt beskyttede arter af padder. Nærmeste potentielle levesteder for bilag IV-arter vil formodentlig være i nogle af de omkringliggende naturarealer. Kommunen oplyser, at der er tidligere registreret løvfrøer i søer hhv. 700 og 800 meter vest og øst for ejendommen.

Markfirben findes typisk på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejskråninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Der findes umiddelbart ingen sådanne levesteder i nærheden af husdyrbruget.

Det vurderes, at bilag IV-arter potentielt kan findes i forbindelse med de registrerede § 3 naturarealer samt skove. Med merdepositioner på maksimalt 0,8 kg NH₃-N/ha/år bortset fra det lille tilgroede vandhul umiddelbart nord for Espehøjvej, vurderes ammoniakdepositionen ikke at kunne medføre tilstandsændringer af de nærliggende naturområder. Ud fra betragtningen, at en merdeposition på 1 kg NH₃-N/ha/år ikke kan medføre

⁹ http://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taalegraenser.pdf

¹⁰ https://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_Luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/depositionstab-les.asp?period=2017&water=kommuner&Select=Vis+tabel

en tilstandsændring af et § 3 naturområde, vurderes det, at den heller ikke vil kunne påvirke bilag IV-arter negativt.

Pga. økologisk markdrift, ammoniakmerdepositionen og da der ikke fjernes hverken høje gamle træer, stenbunker, jorddiger eller gamle bygninger, som er egnede mulige opholdssteder, vurderes det, at husdyrbruget ikke kan påvirke bilag IV-arters yngle- eller levesteder negativt. Svinestaldene som eventuelt senere nedrives er fuldstændigt lukkede, og kan derfor ikke udgøre yngle- eller levesteder for bilag IV-arter.

De nye kyllingestalde etableres uden for område udpeget som Økologiske forbindelse eller Potentielle økologiske forbindelser.

4.4 Lugtgener for omboende (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Lugtberegningerne er beskrevet under punkt 3.6. Lugtberegningerne sker i overensstemmelse med Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Der gøres opmærksom på, at gyllebeholdere pr. definition ikke medfører lugtemission. Beregningerne viser, at alle lugtgeneafstande overholdes.

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene.

Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at husdyrbruget ikke udgør en sundhedsrisiko, samt at husdyrbruget kan godkendes som ansøgt uden at være til gene for naboerne.

4.5 Støjgener (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Støj fra husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.1.

Der er knap 400 m til nærmeste naboer fra de forskellige støjkilder. Pga. afstanden vurderes støj ikke at kunne genere naboerne.

Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes, og det forslås, at der fastsættes vilkår for støj i overensstemmelse med Miljøstyrelsens støjvejledninger.

4.6 Gener fra rystelser og vibrationer (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

De typer stationære anlæg, der benyttes på traditionelle husdyrbrug, giver ikke anledning til rystelser og vibrationer, der kan mærkes, andet end hvis man opholder sig klods op ad anlæggene. De eneste rystelser, der eventuelt vil kunne opleves af omgivelserne, vil være, hvis stuehuse ligger meget tæt på veje, hvor der foregår trafik af lastbiler og traktorer med gyllevogne m.v.

Se yderligere om transportere under punkt 4.10.

Med afstanden til naboer fra stationære eller mobile kilder, vurderes det, at rystelser og vibrationer fra husdyrbruget ikke vil kunne medføre væsentlige gener for omgivelserne.

4.7 Støvgener (D1c)

(Menneskers sundhed/gene)

Støv fra husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.3.

Med den beskrevne håndtering af foder og strøelse, vurderes det, at støvemissionerne er bundet/reduceret, således at der ikke er behov for at behandle afgangsluften fra staldanlæggene ved hjælp af fx et luftrensningssystem.

Det vurderes, at der under normale driftsforhold ikke vil kunne forekomme støvemissioner fra husdyrbruget, der kan genere naboer eller være sundhedsskadelige.

4.8 Lyspåvirkninger (D1c)

(Landskabet og gener for mennesker)

Belysning i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.4.

Hverken lysudslip via vinduer eller udvendig belysning vurderes at kunne genere naboer, dels pga. kildernes lysstyrke og placering og afstanden til naboerne. Projektørerne på nordgavlene af kyllingestaldene bliver nedadrettede, så det kun er nærområdet, der oplyses, og i øvrigt vil de kun være tændt i en meget begrænset periode forholdsvis få gange om året.

4.9 Skadedyr (D1c)

(Gener og menneskers sundhed)

Bekæmpelse af skadedyr (fluer, rotter og mus) er beskrevet under punkt 3.7.5.

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller risiko for at naboers sundhed påvirkes negativt.

4.10 Transporter (D1c)

(Gener)

Transporter i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.7.6.

Med et større husdyrbrug kan det ikke undgås, at der også kommer et stort antal transportere.

Antallet af transportere i forbindelse med det ansøgte stiger i forhold til den faktiske nudrift, idet der på nuværende tidspunkt ikke er dyr på ejendommen. Da der ikke er detail kendskab til, hvordan transportere har været tilrettelagt i den nudriften med svineproduktionen, er der udelukkende angivet de nuværende transportere i forbindelse med gyllebeholdere og kornsilo. Antallet af transportere adskiller sig ikke fra det man finder på tilsvarende husdyrbrug. Ved udlægning med gylleudlægger begrænses antallet af transportere og svineri på veje.

For naboer til Espehøvej vurderes, at transporterne ikke adskiller sig fra øvrig færdsel på vejen. Regulering af færdsel på veje varetages via færdselsloven (fartbegrænsninger, krav til maksimalt akseltryk m.v.).

Samlet set vurderes det, at udvidelsen ikke vil medføre væsentligt forøgede gener for naboerne.

4.11 Energi (D1c)

(Klima)

Se punkt 5.2.2.

4.12 Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)

(Vand)

Vandforbrug

Se punkt 5.2.3.

Grundvand

Husdyrbruget ligger inden for område med drikkevandsinteresser (almindelige, ikke særlige) men uden for indvindingsoplande inden og uden for OSD, nitrat- og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder, indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse og boringsnære beskyttelsesområder.

Da stalde, gyllebeholdere og andre anlæg er og bliver etableret i tætte materialer, er der ingen risiko for udsivning til det omgivende miljø.

Overfladevand

Som beskrevet under punkt 3.8.7 vil der fortsat blive afledt uforurenede tagvand gennem rørledning til en sø med videre udløb til havet. Mængden af vand vil blive forøget når kyllingestaldene etableres, og vil være størst inden svinestaldene rives ned.

Såfremt kommunen ikke vil tillade afledning til søen og strandengen, eller finder stigningen i den afledte mængde problematisk, kan rørlægningen blive omlagt, så vandet ledes uden om søen og strandengen og direkte ud i havet.

Med afledning af tagvand som beskrevet samt etablering af en samletank til sanitært spildevand, vurderes det, at spildevand håndteres forsvarligt.

4.13 Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)

(Jordarealer og jordbund)

Risiko for udsivning af næringsstoffer

Da stalde, gyllebeholder, rørledninger, beholder til vaskevand og samletanke er og bliver udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

Husdyrbruget får udarbejdet en beredskabsplan, hvori det bl.a. kommer en instruks til brug ved uheld med udslip af gylle.

Affald

Da der er tale om et IE-brug, så skal affaldshåndteringen leve op til affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, hvilket betyder at affald skal behandles efter følgende hierarki:

- 1) Affaldsforebyggelse.
- 2) Forberedelse med henblik på genbrug.

- 3) Genanvendelse.
- 4) Anden nyttiggørelse.
- 5) Bortskaffelse.

Som udgangspunkt benyttes ikke mere foder, end der er behov for, husdyrgødning anvendes til gødskning af marker efter gældende regler – herunder økologireglerne, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse og kun restfraktioner ender i container med brændbart affald.

Det vurderes derfor, at affaldshierarkiet iagttages, og at sortering, opbevaring og bortskaffelse af affald sker miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

Opbevaring af olie og kemikalier samt beredskabsplan

Det vurderes, at olie og kemikalier opbevares miljømæssigt forsvarligt, når de opbevares som beskrevet under punkt 3.8.3. Der er udarbejdet en foreløbig beredskabsplan for husdyrbruget.

4.14 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)

(Befolkningen og menneskers sundhed)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i fødevarestyrelsens regi. Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

4.15 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (D1b)

Det vurderes, at der ingen grænseoverskridende virkninger er, idet anlægget ligger så langt fra landegrænser, som det gør (ca. 16 km til den dansk-tyske grænse).

Det vurderes, at husdyrbruget på Espehøjvej 15 ikke er teknisk, forureningsmæssigt eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Ansøger har høns på Bygaden 42/Asserballemark 6 i Asserballe og høns, hønniker og slagtekyllinger på Kanalvej 10/Fynshavvej 44 begge 6440 Augustenborg.

Den eneste driftsmæssige sammenhæng er, at gyllebeholderne på Espehøjvej 15 vil blive brugt til flydende husdyrgødning fra Kanalvej.

Kumulation i forhold til ammoniak og lugt er beskrevet under punkt 4.3 og 4.4.

4.16 Alternative løsninger (D1d)

Alternative løsninger kunne være brug af andre rensningsteknologier. For at en teknologi kan benyttes til ammoniak- eller lugtrensning, skal den være optaget på Miljøstyrelsens Teknologiliste¹¹.

I forbindelse med denne ansøgning ansøges om at etablere varmevekslere fra Rokkedahl i forbindelse med kyllingestaldene for at kunne overholde BAT for ammoniakemissionen. Denne teknologi er på Teknologilisten med 30 % ammoniakreduktionseffekt. Behovet er på fjernelse af 23 % af ammoniakemissionen, hvorfor dette er indtastet i Husdyrgodkendelse.dk.

---

¹¹ <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/teknologilisten/gaa-til-teknologilisten/>

Herudover er den eneste teknologi på Teknologilisten til stalde og lagre, der kan benyttes til ammoniakreduktion, fast overdækning af gyllebeholder. Effekten af teltoverdækninger på gyllebeholdere med en overflade på til sammen 611 m² er 122,2 kg NH₃-N/år (611 m² * 0,4 kg NH₃-N/år/m² * (50/100)). Til sammenligning fjerner varmevekslerne ved 23 % ammoniakreduktionseffekt ca. 1.354 kg NH₃-N/år (2 * 3.979 m² * 0,74 kg NH₃-N/år * (23/100)). Da BAT er overholdt, er teltoverdækninger fravalgt.

0-alternativet er, at kyllingestaldene ikke etableres og at der eventuelt genindsættes svin i de eksisterende stalde.

4.17 Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 6 nr. 5

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af et samspil mellem to, flere eller alle faktorerne:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet

De enkelte faktorer er beskrevet under punkterne 4.4-4.10 og 4.14 (befolkningen og menneskers sundhed), 4.2-4.3 (biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1 og 2 natur samt bilag IV-arter), 4.11-4.13 (jordarealer, jordbund, vand, luft og klima) samt 4.1 (materielle goder, kulturarv og landskabet).

Det vurderes, at der ved samspil mellem de oplyste faktorer ikke kan opstå væsentlige direkte eller indirekte virkninger som er større end de virkninger, som er beskrevet under de enkelte punkter 1-4.

4.18 Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 6 nr. 6

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4

Det vurderes at risici for større ulykker eller katastrofer på et husdyrbrug med den aktuelle placering vil være udslip af gylle fra gyllebeholderen, fx i forbindelse med overpumpning, brud på gyllebeholder eller lignende. I husdyrbrugets beredskabsplan er der en instruks for, hvordan en sådan situation skal håndteres. I beredskabsplanen er der også instrukser i forbindelse med brand samt udslip af olie, kemikalier eller lignende.

4.19 Oplysninger om konsulenten (A4)

Ansøgningen er udarbejdet af Cand. scient. Ulla Refshammer Pallesen, LandboSyd, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i mere end 16 år. Først i den kommunale enhed Sønderborg Områdets Miljøcenter og senere som miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd.

5. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)

Husdyrbruget er et IE-brug med mere end 40.000 stipladser til fjerkræ.

5.1 Ophør af IE-husdyrbruget (C1)

Hvis ansøger etablerer kyllingestaldene på Espehøjvej 15 og senere ophører med husdyrproduktionen, er det enten fordi staldanlægget sælges, udlejes til anden side, eller at husdyrproduktionen nedlægges helt. Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin eventuelle kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

5.2 BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)

5.2.1 BAT-Råvarer (C2)

Med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.) benyttes der ikke mere, end der er behov for. Som tidligere beskrevet vil ansøger bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Kyllingerne vil blive fasefodret.

De væsentligste råvarer i forbindelse med kyllingeproduktionen er indkøbt foder, eget produceret korn og vand

Det maksimale foderforbrug vil være 1.200.000 almindelige slagtekyllinger. Ansøger har anslået, at der vil blive benyttet op til 4.500 ton foder.

5.2.2 BAT-Energi (C2)

Energiforbrug i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.4. El-forbruget er skønnet til ca. 150.000 kWh.

Der er gjort overvejelser om, hvordan husdyrbruget kan indrettes mest muligt energieffektivt. Kyllingestaldene etableres med isolerede sandwichpaneler, og der etableres enten et oliefyr eller et gasfyr til opvarmning, der etableres varmevekslere, der etableres LED-belysning og der etableres ventilation med lavenergi ventilatorer og energibesparende styring.

Varmevekslerne er et luft til luft system, som udtørre strøelsen i staldene, hvorved nedbrydningen af urinsyre til ammoniak reduceres. Endvidere opvarmer varmeveksleren den indsugede luft vha. den varme luft, der suges ud af stalden. Herved reduceres energiforbruget til opvarmningen af staldene med op til 80 % (kilde = Rokkedahl), samtidig med at ammoniakemissionen reduceres med op til 30 %.

Forbrug af elektricitet, olie og eventuel gas vil blive opgjort årligt i forbindelse med regnskabet.

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi.

Det har ikke været muligt at finde standardtal for energiforbrug for fjerkræproduktioner i håndbøger. I "Faglig redegørelse og teknologiliste 2018 til brug i forbindelse med ordningen vedrørende tilskud til investeringer i nye teknologier"¹² er der opgivet tal for forbrug til belysning og ventilation med og uden LED-belysning og med og uden lavenergi ventilation. Der er dog ikke tal for et fuldstændigt elforbrug.

---

¹² https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tilskud/Projekttilskud/Landdistrikter/miljoeteknologi_2018/Miljoeteknologirapport_13-06-2018_teknologi_6.1_6.2_og_6.3_praeciseret_.pdf

I forhold til BAT-konklusionen (1.6) vurderes det, at der vil blive anvendt BAT i forhold til energi, idet der er kommet højeffektive varme, køle- og ventilationssystemer, vægge og lofter bliver isolerede, der etableres energieffektiv belysning og der etableres varmevekslere (luft til luft system).

5.2.3 BAT-Vand (C2)

Vandforbruget i forbindelse med husdyrbruget er beskrevet under punkt 3.8.5. Forbruget er skønnet til ca. 6.500 m³.

Vandbesparelse opnås ved at opsætte drikkenipler. Drikkeniplerne placeres højt for at lette dyrenes vandoptagelse. Der kommer daglig kontrol af vandforbrug for at opdage eventuelle lækager lækage.

Det bliver etableret vandalarmer i forbindelse begge kyllingestalde. Vandalarmerne bliver indstillet, så der går en alarm, hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde.

Vandforbruget til drikkevand til kyllingerne anslås ca. 5 liter pr. produceret kylling, svarende til ca. 6.000 m³ ved 1.200.000 slagtekyllinger. Hertil kommer vand til overbrusning og rengøring, hvilket anslås til maks. ca. ca. 500 m³. Alt i alt ca. 6.500 m³ ved fuld produktion.

I forhold til BAT-konklusionen (1.4) vurderes det, at der vil blive anvendt BAT i forhold til effektiv vandudnyttelse, idet der installeres vandalarmer, der vil ske daglig overvågning af drikkevandssystemerne i staldene og øjeblikkelig igangsætning af reparation ved lækage, der vil blive anvendt højtryksrensere ved vask, drikkevandssystemet bliver drikkenipler samt at stalde vil blive sat i blød forud for vask.

5.2.4 Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)

Da husdyrbruget får mere end 40.000 stipladser til fjerkræ, bliver det omfattet af BAT-konklusionen for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin.

Herunder er en kort redegørelse for husdyrbrugets anvendelse af BAT i forhold til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. Tallene i parenteserne herefter henviser til BAT-konklusionerne.

BAT-konklusionerne er indarbejdet i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Den generelle danske miljølovgivning, som gælder for alle husdyrbrug, de særlige regler for IE-brugene samt beskyttelsesniveauerne som skal overholdes i forbindelse med en godkendelse efter Husdyrloven, sikrer at der leves op til BAT, når overholdelse af lovgivningen suppleres med et miljøledelsessystem (1.1) og en beredskabsplan samt almindelig sund fornuft. Miljøledelsessystemet vil blive udarbejdet forud for i brugtagningen af kyllingestaldene. Husdyrbruget skal ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen en gang årligt fremsende dokumentation for gennemførelse og overholdelse af miljøledelsessystemet til kommunen.

Godt landmandskab (1.2) sikres bl.a. gennem ajourført beredskabsplan og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg. Der er udarbejdet en beredskabsplan for husdyrbruget, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Denne opdateres minimum en gang årligt. Husdyrbruget skal ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen en gang årligt fremsende dokumentation for logbog over gennemførte kontroller, reparationer og vedligeholdelsestiltag samt gennemførte forebyggende foranstaltninger håndtering af uheld, tiltag til at begrænse skader m.v. til kommunen.

Husdyrbruget vil endvidere udarbejde oplæringsmateriale, som sikrer oplæring af personale i relevant miljølovgivning, transport og udbringning af husdyrgødning, planlægning af aktiviteter, beredskabsplanlægning og styring, reparation og vedligeholdelse af udstyr samt en plan for kontrol, reparation og vedligeholdelse af husdyrbruget. Planen vil indeholde krav til regelmæssig kontrol af nedenstående punkter (såfremt de enkelte dele forefindes på husdyrbruget):

- gyllebeholder (minimum årlig kontrol for tegn på skader, nedbrydning eller utætheder)
- gyllepumper, -miksere, -separatorer og spredere
- forsyningsystemer til vand og foder
- varme-, køle- og ventilationssystemer samt temperaturfølere, herunder optimering og optimeret styring heraf
- siloer og transportudstyr (f.eks. ventiler og rør)
- luftrensningssystemer (f.eks. ved regelmæssige inspektioner)
- udstyr til drikkevand, herunder skal behovet for regelmæssig indstilling vurderes og frekvensen for løbende indstilling i så fald fastsættes i planen
- maskiner til udbringning af husdyrgødning samt doseringsmekanisme- eller dysse, som begge skal være i god stand

Såfremt kontrollen afdækker behov for reparation eller anden vedligeholdelse, vil dette blive iværksat med det samme.

Ernæringsmæssig styring (1.3) kommer til at ske gennem fasefodring med tørfoderblandinger, der tilpasses dyrenes behov i produktionsperioderne. Se punkt 3.11.

Det antages, at Miljøstyrelsen gennem fastsættelsen af BAT for ammoniakemission og udbringningsreglerne om N- og P-lofter har forholdt sig til de angivne kvælstof- og fosforudskillelser, der fremgår af BAT-konklusionen. Husdyrbruget skal en gang årligt ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fremsende dokumentation for overholdelse af fodringskrav til kommunen.

Minimering af emissioner fra spildevand (1.5) vil blive sikret bl.a. ved at vaskevand vil blive håndteres i et lukket system med tætte kanaler, opsamlingsbeholder, rørledninger og gyllebeholder. Endvidere vil der blive benyttet højtryksrensere ved rengøring og der kommer vandbesparende drikkevandssystemer i staldene. Af regnvand tilledes der kun det regnvand til gyllebeholderen, der falder i selve gyllebeholderne.

Af de oplyste teknikker til reduktion af lugtemission vil husdyrbruget holde strøelsen tør, overdække markstakke, minimere omrøring af gylle samt ved at udbringe gylle med slæbeslanger (1.9).

Med husdyrbrugets indretning kommer der ikke markante støjkluder, der kan genere naboerne. De primære støjkluder er transport, ventilation, og aftipning af korn i korngrav samt indblæsning af foder i siloer. Da der ikke har været problemer med støj til omgivelserne, og der ikke forventes at komme det på grund af afstanden til nærmeste naboer, er der ikke udarbejdet en støjhandlingsplan (1.7).

Forebyggelse af emission til jord og vand sker gennem opbevaring og håndtering af gylle i stabile, tætte kanaler, rørsystemer og beholdere. Gyllebeholderne er omfattet af den 10 årlige gyllebeholderkontrol. Endvidere inspiceres gyllebeholderne årligt i forbindelse med bundtømning. (1.11).

Der føres journal over spredning af husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Udbringning af gylle sker i overensstemmelse med den generelle lovgivning, hvilket stort set også sikrer, at husdyrgødning udbringes i overensstemmelse med BAT. I lovgivningen er der bl.a. fastsat regler om afstande i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på skrånende arealer op til vandløb og søer, afstande til drikkevandsboringer og forbud mod udbringning på vandmættet, oversvømmet, frossen jord eller snedækket jord. (1.13). Ved varsel om umiddelbart forestående skybrud eller tilsvarende udbringes der ikke på arealer med risiko for afstrømning. I forbindelse med mark- og gødningsplanlægningen planlægges mængder og tidspunkt for fordelingen af husdyrgødningen under hensyntagen til det valgte sædskiftes behov for næringsstoffer, jordbundstypen og eventuel vandring. I forbindelse med planlægningen tjekkes desuden, at N- og P-loftet jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen vil blive overholdt. Såfremt der trods ovenstående forholdsregler opdages tegn på afstrømning til sårbare arealer, vil der blive taget affære og om nødvendigt foretaget afhjælpende foranstaltninger og ringet til miljøvagten, hvis der er sket forurening af fx et vandløb.

Op til 80 % af gyllen i bedriften udlægges med gylleudlægger med slæbeslanger. Resten udbringes med gyllevogn med slæbeslanger. Dybstrøelse udbringes med møgspreder. Såfremt husdyrbrugets dybstrøelse leveres til biogasanlæg, vil der udelukkende ske udlægning af flydende gødning.

Det er en maskinstation, der står for udbringning af bedriftens husdyrgødning. Det antages, at maskinstationen løbende kontrollerer at gyllevogne er i god stand, og at de er indstillet til den korrekte dosering.

Beregning af ammoniakemissionen (1.14) fra produktionen sker gennem ansøgningen om miljøgodkendelse i Husdyrgodkendelse.dk. Der leves op til BAT i forhold til ammoniakemission.

Årligt opgøres den faktiske husdyrproduktion på husdyrbruget i forbindelse med gødningsregnskabet. Ud fra disse oplysninger kan ammoniakemissionen beregnes ud fra normtal fra Institut for Husdyrvidenskab ved Aarhus Universitet. Normtallene beregnes og udgives årligt. N- og P-udskillelsen beregnes direkte i gødningsregnskabet (1.15).

Generelt er der ikke problemer med støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foder håndteres i foderlade, kornsilo og fodersiloer og ledes ud i staldene gennem rørsystem. Der forventes ikke at sker monitoring eller beregning af støvemissionen, idet udgifterne ved måling og beregning ikke vurderes at være rimelig i forhold til den forventede meget begrænsede støvemission fra staldene (1.8).

Der vil minimum ske årlig registrering af vand-, el- og brændstofforbrug. Der vil blive registreret antal indsatte, døde og leverede dyr samt indkøbte foder mængder. Gødningsproduktionen vil blive beregnet i gødningsregnskabet.

Dybstrøelsen fra staldene kommer direkte i vogne/containere og køres i markstak, hvor det stakkes op og overdækkes med tætsluttende og vandtæt materiale. Alternativt bliver det udbragt med det samme. På sigt forventes alt dybstrøelsen leveret til biogasanlæg (1.10).

Der sker ingen forarbejdning af husdyrgødningen på husdyrbruget (1.12)

BAT i forhold til energi- (1.6) og vandforbrug (1.4) er beskrevet under punkt 5.2.2 og 5.2.3. Husdyrbruget skal ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen en gang årligt fremsende logbog for driften af varmeveksleren til kommunen.

6. Sammenfattende konklusion

Sammenfattende vurderes det, at ændringen af husdyrbruget fra svineproduktion til kyllingeproduktion på Espehøjvej 15 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag, samt opsætte vilkår for indgreb såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

7. Bilag

Bilag 1: Oversigtskort over husdyrbruget

Bilag 2: Ledningsplan

Bilag 3: Beplantningsplan og terrænregulering

Bilag 4: Staldtegning kyllingehuse

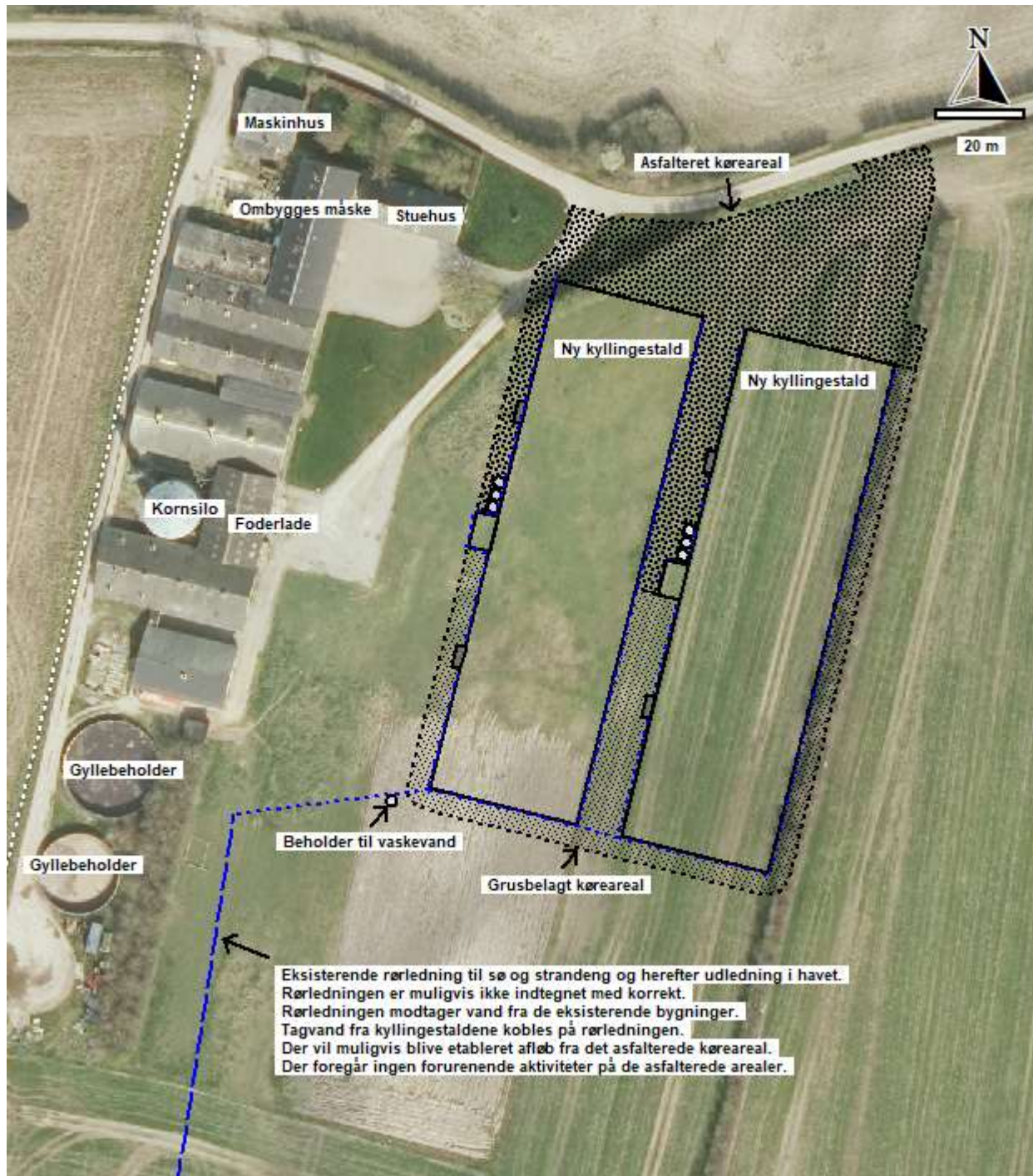

Bilag 1: Oversigtskort

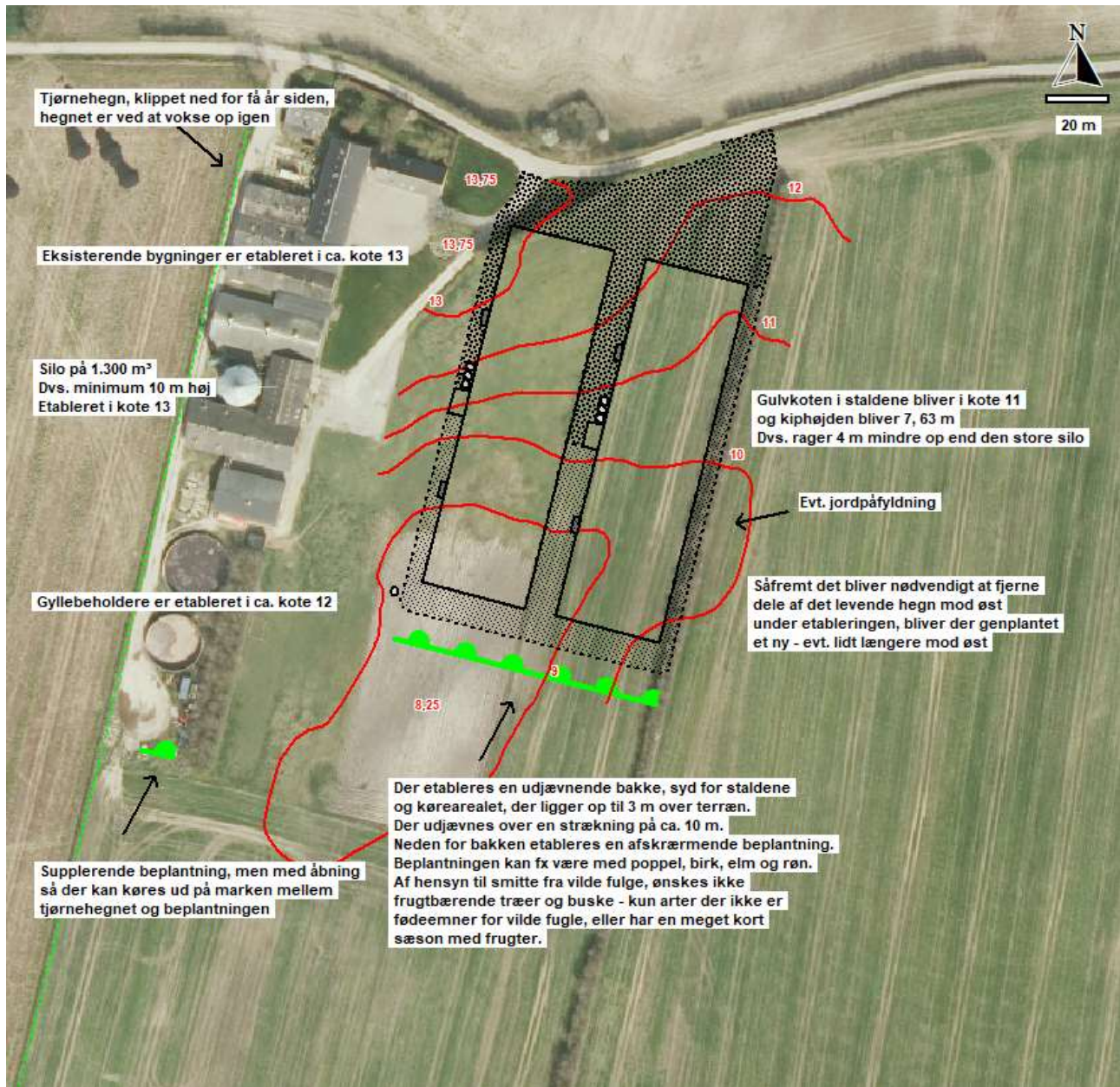

Bilag 2: Ledningsplan

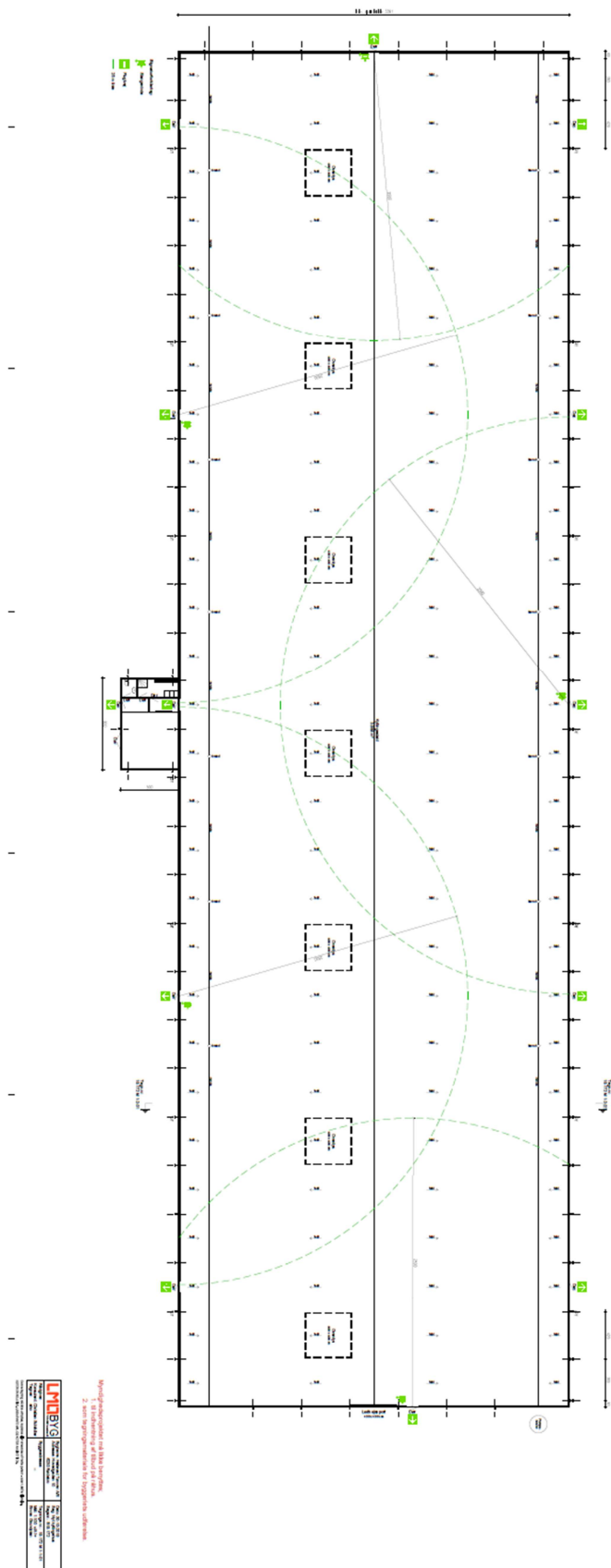

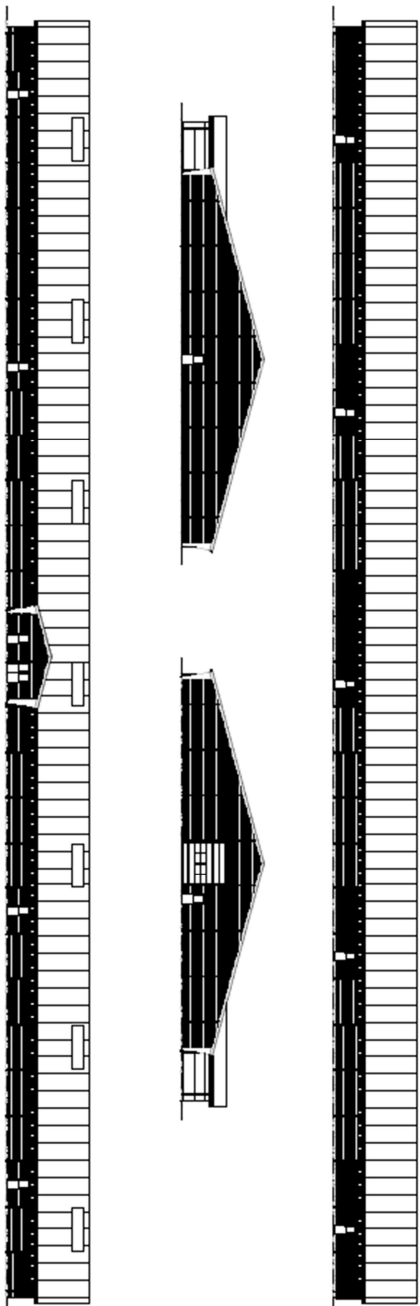

Bilag 3: Beplantningsplan og terrænregulering

Bilag 4: Kyllingestalde

Hyndingsprosjektet må ikke berøres.
 1. utarbeidning av innbud på rulle.
 2. som byggesaksdelen for byggesaks utarbeidelse.

 LMBYGG Byggeselskapet Byggeselskapet	Selskap Selskapet	Selskap Selskapet
	Selskapet Selskapet	Selskapet Selskapet